

UNIVERZITA PARDUBICE

Fakulta filozofická

Hodnota lásky v moderní společnosti

Lukáš Loprais

Bakalářská práce

2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lukáš LOPRAIS**
Studijní program: **B6107 Humanitní studia**
Studijní obor: **Humanitní studia**
Název tématu: **Hodnota lásky v moderní společnosti**
Zadávací katedra: **Katedra věd o výchově**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Úvod Vývoj pohledu společnosti na partnerství Povaha emocí v partnerství Rozdílnost pohledů obou pohlaví na současné partnerství Partnerství v číslech, hlavní důvody rozvratu partnerství Interpretace Kvalitativního výzkumu Interpretace Kvantitativního výzkumu Komparace obou výzkumů Závěr Použitá literatura

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

NAKONEČNÝ, M., Lidské emoce., Praha: Academia, 2000 BIDDULPH, S., The Making of love., London: Transworld Publisher , 2001 ŠIMEK, J., Lidské pudy a emoce., Praha: NLN, s.r.o., 1995 ŠMOLKA, P., Nevěra pro podváděné i podvádějící., Praha: Grada, 2003 PONDĚLÍČEK, I., Cesty k sobě i k druhým: kapitoly z praktické psychologie., Praha: Mladá fronta, 1981 PLZÁK, M., Dospělým vstup zakázán., Praha: Motto, 1999 BAKALÁŘ, E., Průvodce rozvodem pro všechny zúčastněné., Praha: NLN, s.r.o., 1996 PEASE, A.& B., Why Man Can Only Do One Thing at a Time and Woman Never Stop Talking., GB: Orion Books, 2003

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Mgr. Ilona Moravcová, Ph.D.
Katedra věd o výchově

Datum zadání bakalářské práce: **30. dubna 2009**

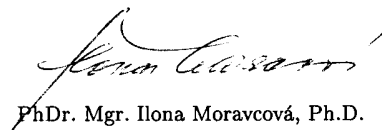
Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2010**

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.

děkan

L.S.

PhDr. Mgr. Ilona Moravcová, Ph.D.

vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2009

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 23. 2. 2010.

Lukáš Loprais

Souhrn

Práce se zaměřuje na otázku rozdílnosti hodnoty lásky pro moderního člověka pohledem pojetí reality životního stylu, modernity a genderovými studiemi. Zvláštní důraz je kladen na vnímání a prožívání lásky, ovlivněné globalizací, učením nebo biologickým vzorcem. Záměrem práce je zjistit a poukázat na faktory které určují, zda láska má větší hodnotu pro ženu nebo muže.

Klíčová slova

globalizace; modernita; kultura; tradice; rodina; genderové studie; láska

Title

The value of the love in a modern community.

Abstract

The work focuses on the divergence values of love for the modern concept of human gaze reality of life, modernity and gender studies. Particular emphasis is placed on the perception and experience of love, influenced by globalization, learning or biological formula. The aim of this work is to identify and highlight the factors that determine whether love is more value to a woman or man.

Keywords

globalization; modernity; culture; tradition; family; gender studies; love

Děkuji PhDr. Mgr. Iloně Moravcové, Ph.D za odbornou a všestrannou pomoc v průběhu tvorby bakalářské práce a také za trpělivost a ochotu, se kterou se mi věnovala.

Dále bych chtěl poděkovat mým přátelům a kolegům z oboru za jejich rady.

Svou práci bych chtěl věnovat svým rodičům jako poděkování za jejich všestrannou podporu během celých mých studií.

Seznam obrázků

Obrázek 1 Technika chápání	26
Obrázek 2 Orgasmus	44
Obrázek 3 Schopnost lásky	45

OBSAH

Prohlášení

Souhrn a klíčová slova

Poděkování

Seznam obrázků a grafů

Úvod	9
1. Pohled na společnost	10
1.1 Tyler Durden	10
1.2 Globalizace	11
1.3 Medializace	18
1.4 Globalizace a láska	23
2. Vnímání obsahu lásky	26
2. 1 Archetypy	30
2.2 Antika a středověk	33
2.3 Současnost	37
2. 4 Zpracování lásky	41
3. Dotazníkové šetření	46
3.1 Cíl šetření	46
3.2 Metody šetření	48
3.3 Výsledky šetření	49
3.4 Diskuze	53
4. Závěr	54
Soupis bibliografických citací	55
Příloha	60

Úvod

Nyní máte v rukou práci, která se zabývá povahou lidství na začátku 3. tisíciletí. Z důvodu obsáhlosti tématu jsem zvolil pouze jednu její hodnotovou součást, která převyšuje ostatní svojí ryzostí, dynamikou, přirozeností a vždy aktuálností. Je jím tematika lásky, přičemž její dílčí složka, která vystupuje i jako hlavní okruh mé práce, je právě vnímání rozdílné velikosti v prožívání, hodnocení a významu lásky mezi moderní ženou a mužem. Tato problematika je řešena primárně sjednocením výběrové literatury z různých okruhů, které představují i teoretickou rovinu závěrečného hodnocení. V následné praktické části jsou pak tyto myšlenky interpretovány do pracovních hypotéz a převedeny do formy strukturovaných rozhovorů, které orientačně podtrhnou nebo vyvrátí předešlou teoretickou část.

Tuto tematiku jsem si zvolil z úvahy nad směrem vývoje naší společnosti, která se podle mého názoru stává velmi rychle proměnlivou, jelikož zasahuje všechny stránky celého lidského života, které jsou spolu propojeny. Domnívám se, že právě přeměna neochvějně/nezpochybnitelné hodnoty jakou je láska, může představit i směr evoluce naší kultury, která bude vždy touto hodnotou provázena. Během tvorby této práce budu interpretovat své myšlenky, včetně odpovědí nebo alespoň argumentů, které mohou přiblížit, zda samotná láska má větší hodnotu pro ženu nebo muže.

Jako význam mé práce pro teorii a praxi oboru je úvaha nad problémem, do jaké míry je moderní člověk, nebo alespoň některé jeho aspekty (např.: partnerství, zábava, strava, politika), již plně závislý na moderním stylu života. Tím se vracím ke dnešní formě lidství, která ve mně vyvolává dojem, že moderní demokratický styl života by neměl působit ve všech směrech na svoje lidi totalitně, nýbrž demokraticky. Práci bude tedy doprovázet otázka, zda se lidé ještě dokáží demokraticky zbavit moderního přístupu např. k partnerství. Celou problematiku otevírá nejprve téma společnosti, včetně její následná aplikace v kapitolách 1.3 a 1.4. Samotné tématice lásky je věnován zbytek práce.

1. Pohled na společnost

Abychom se mohli zabývat otázkou, týkající se hodnoty lásky v naší aktuální společnosti, považuji za důležité pochopit nejprve prostředí jejího pole působnosti. Jako toto pole právě spatřuji moderní společnost, a zabývám se životním stylem, globalizací (jako formou vnímání a chápání životního stylu) a medializací (jako typickým projevem vlastnosti globalizace).

Na tuto multi-otázku kterou je možné správně chápat, pojmout, interpretovat nepřeborným množstvím možností, musím nejprve přiblížit svůj vlastní pohled a hodnotící názor na danou problematiku, který je objasněn v kapitole Tyler Durden.

Pro úvodní pohled do problematiky moderní společnosti považuji dále za důležité vnímat vztah ke vzniku naší civilizace. Pro práci jsem zvolil čistě biologicko-evoluční vývoj (Darwinova teorie). V této práci s náboženskou tematikou (např.: stvoření světa za 7 dní) nebo zásahem mimozemské civilizace (např. Däniken v *Vzpomínky na budoucnost*) nehodlám pracovat.

Domnívám se že je nutné tento fakt zmínit, neboť z jiného pohledu bude mít zásadní hodnocení společnosti (a všech jejích komponentů a projevů) nabírat zcela jiný význam.

Jako jeden z důležitých rysů celé naší společnosti spatřuji, že učí své potomky všem již naučeným zkušenostem a informacím, které lidé shromažďují, tříbí z nich ty nejhodnotnější a ty nesledně reprodukuje potomstvu. Podle tohoto řádu budu i já vytvářet informace své a částečně interpretovat jiné, které shledávám za přínosné k objasnění jádra tématu. (Jednotlivé kapitoly se zabývají tématem spolu s názory minimálně jednoho dalšího autora, kterého jsem zvolil jako přínosného pro dané téma.)

1.1 Tyler Durden

Nyní pomocí „společností vytvořené“ postavy, z níž mino jiné můj názor částečně vzešel, interpretuji svoje hodnotící kritéria, měřítko a názory, podle kterých budu společnost hodnotit a posuzovat. (Zvolil jsem postavu s negativním/kritickým postojem k moderní společnosti proto, neboť předpokládám že vidí společnost právě ještě nekonzumním myšlením, a tím poskytuje externí náhled na modernitu.) Můj názor a postoje na moderní styl vychází z názorů/postojů muže jménem Tyler Durden.

Tyler je schizofrenické *Já* hlavní postavy mladého muže v cynickém, hořkém, konzumním a agresivním románu Chucka Palahniuka - *Fight Club (Klub rváčů)*. Tyler je aktivní protikonzumní bojovník s vysokou mírou agresivity a proto se domnívám, že jeho fenomén nesnášenlivosti vůči nesmyslnosti konzumního života stává „doktorem“ dnešní posedlosti životním stylem. Ve filmovém zpracování podle režie Davida Finchera (USA/Německo, 1999) ústy Brada Pitta odhaluje všem velké tajemství moderní doby a říká, že náš svět je charakteristický neustálým lovem a shromažďováním majetku. Moderní lidé, spotřebitelé, jsou vedlejším produktem posedlosti životním stylem. Nabádá diváky k tomu, aby kladli důraz na osobní rozvoj a osvobodili se od věcí, které nepotřebují.

„Nákupy těchto věcí (konzumních, že jsou jako „kopie kopie z kopie“, pozn. aut.) zaměstnávají člověka celý život“ (Ch. Palahniuk, Volvox Globator, Praha, 1999, p. 37). „Jestliže nevíte co chcete, budete mít nakonec spoustu toho, co nechcete“ (Ch. Palahniuk, Volvox Globator, Praha, 1999, p. 39).

Tyler je jakési morální povědomí, má chuť odhodit od sebe všechno nepotřebné, je lékem na globalizaci a přináší podstatně jiný přístup k životu. Bojuje proti těm, kteří by se dali označit termínem zavedeným E.Frommem; Homo Consumens.¹

Uvažuje ve smyslu: „Věci které vlastníš, pak vlastní tebe“. Rozumím tomu tak že: „lidé kteří něco ztratí, nebo jsou od věci osvobozeny, jsou pak silnější“. Podle mého názoru je toto nejhlavnější idea demokratické mysli; člověk prokáže svojí moc tím, že ji po naplnění svého účelu zcela odhodí a nebude po ní již toužit.²

Podle mého názoru Tyler nachází způsob, jak se během několika sekund oprostít od spotřebního světa. To je důvod proč jsem ho zde uvedl, neboť své myšlenky k tomuto tématu budu „filtrovat“ jeho ideálem, který považuji za antiglobalizační.

1.2 Globalizace

Jelikož se tato práce věnuje hodnotě lásky v moderní společnosti, je nutné v této fázi přiblížit právě společnost (jako prostředí, kde láska existuje). A proto se dostávám k nejzávažnější tendenci současného světa za níž spatřuji globalizaci. Nyní žijeme na

---

¹ Pravdová cituje tento termín, označující člověka, který chová bezmeznou touhu po spotřebě a majetku (cílem je mít víc a užívat si stále víc). Homo consumens je manipulovaný reklamou a jinými prostředky k tomu, aby je tvrdí J.K.Galbraitha „kupoval věci, které nepotřebuje, za peníze, které nemá“ (VVS, 1996 in Pravdové, 2006, p. 27).

² V historii spatřuji myslitele, jmenovitě např.: Friedrich Nietzsche, Max Weber, T.G.Masaryk nebo Aristotela, kteří se této ideje neuchopitelně dotýkají.

počátku třetího tisíciletí a dle mého názoru bych naši společnost popsal tak, jak říká Lipovetsky: „...žijeme ve společnosti, která nezná útlak žádných tabu, ale je *clean*, ve společnosti svobodné, avšak mdlé, tolerantní, avšak spořádané, v zásadě otevřené, avšak soustředěné na vlastní já (Lipovetsky, 1999, p. 84).

Co nám ale společnost takto přeměnilo? Jako nejzodpovědnější faktor spatřuji globalizaci, jejíž typické projevy/následky jsou; lidé všeobecně pracují více než musí – vykonávají práci, kterou třeba i nenávidí. Vydělávají peníze na to, co skutečně nepotřebují, což má za následek, že bohatší lidé bohatnou a chudší chudnou. Dle mého názoru ve směr platí, že více hodin pracujeme, ale ne více peněz tím vyděláme. Jedna z vedoucích vlastností modernity/globalizace je její okamžitost, a díky tomu se infiltuje napříč všemi stránkami péče o život, vědními obory a vlastně vším, co se lidí, jejich věcí a vztahů týká.

Vybral jsem několik příkladů aplikace globalizace, prvním je medicína; nová metoda, vyvinuta americkými vědci, využívá online kalkulátor, který vypracuje statistiku šancí u předčasně narozených dětí na přežití, včetně pravděpodobnosti zdravotního postižení. Vnímám tuto záležitost tak, že bez jakékoliv etiky obdrží nejistá matka lístek s procenty (statisticky přesného) postižení. Statistiky nejsou osobní předpovědi, jen odhadují riziko založené na údajích shromážděných u obdobných dětí v rámci velké studie, která byla v červnu 2008 zveřejněna časopisem *The New England Journal of Medicine*.³

Jako další závažnou otázkou spatřuji oblast drog. Dříve bylo celé užívání drog jen pouhý prostředek k vykonání např.: tradičních rituálů, ale nyní je jen jako konečným úmyslem (odpojení se od světa s úmyslem).

Vliv globalizačního citění a myšlení devastuje mimo medicínu nebo drogy i etiku, tím že např.: robertka vyrábí ze stejného materiálu (silikon–vinyl tělové barvy) jako barbínky, přičemž i jejich „úprava“ se řídí moderními trendy. Finančnictví je plné makro dat a burzy. Bůh už svoje věřící přes skleníkový efekt snad ani nevidí. Pro marketing už lidé neznamenaají nic, jen chodící jména s bankovními účty. Vše je navíc umocněno médii, pokud ony něco ignorují, neexistuje to. „Nekonzumují se pouze věci a filmy, ale i zrežirovaná aktuálnost, katastrofy a skutečnost, to vše z odstupů (ale online, pozn. aut). Informace se vyrábí a fungují jako hyperrealistická a emocionální

---

³ Nová kalkulačka, která pracuje s takovými faktory, jako je porodní váha a pohlaví, počítá šance předčasně narozených dětí. In *Doktorka.cz; o zdraví a kráse*. [online]. 3.červen 2008 [cit. 11. leden 2010; 19:50 EST]. Dostupné na: <<http://rodina-deti.doktorka.cz/nova-kalkulacka-pocita-sance-predcasne-naroznych-deti/>>. ISSN 1213-1903. Zdroj: ČTK. Adresa online kalkulátoru: http://www.nichd.nih.gov/about/org/cdbpm/pp/prog_epbo/epbo_case.cfm.

animace všedního života, jako napůl děsivá, napůl zábavná show, udávající individualistickým konzumním společností jistý rytmus“ (Lipovetsky, 1999, p. 63). Můžeme být i několikrát denně svědky souboje člověka o život, a to vše v centru dění. Dalším okruhem je samotná literatura, která preferuje paperbackové tisky; pomíjivé, povrchní, bulvární, jednorázové informace a texty, které přináší okamžité uspokojení a nenutí přemýšlet. Informační kanály dávají přednost zábavě a faktum před hodnotami, a vše v televizi je jen postmoderní informační show, která nebere konce.

Současné trendy (životní styl) se odvíjí od usnadnění, což se promítá ve vztahu; úsilí - usnadnění - jednoduchost – lenost. Vyzýváme tedy čím dál víc pohodlí, ne jen jako odpočinek po práci. Tradice si musí stále obhajovat svoji roli, potřebnost i důležitost, jinak nemají budoucnost.

Znamená tedy rozvoj postmoderní společnosti „detradicionalizaci“, tj. rozpad tradic, jak poznamenal John Thompson?⁴ Pravdová jako výborný příklad odritualizování tradic uvádí že generace našich prarodičů pekla na narozeniny dort, generace našich otců šla k narozeninám dort koupit ale dnešní generace oslaví narozeniny v Mc'Donaldu (2006, p. 31).

Domnívám se že je potřeba vnímat tradice vážněji a nekombinovat je s globalizovaným životním stylem. Jinak se člověk pak může stát konzumentem podle vztahu; potřeba rituálů pro duši – tvorba tradic – přidání příměsi Mc' stylu života – automatické, sériové myšlení – konzumní rituál pro tělo. Tělo si poté sice žije v přebytku ale duše je zcela potlačena. Podobně se k tomu vyjadřují i Riesman: „Máme nějaký přístup k sexu, jídlu, každodenním činnostem ale nějak nám uniká kvalitativní prvek“.⁵

Z celkového obrazu můžeme tedy usoudit nebo i cítit, že naše společnost po morální stránce „omdlívá“. Podle mého názoru, možnost jak se vyhnout posedlosti životním stylem, by mohlo být odbourávání „připravené“ projekce a tím nenechat o sobě rozhodovat. Píše o tom i Antonio Maria Baggio: „Chceme-li se tedy realizovat, musíme umět převzít zodpovědnost sami za sebe, nezávisle na vnější autoritě, která nás kontroluje.“ (1996, p. 89). Vnější autoritě zde rozumíme společnost, rodinu nebo reklamu, atd.

Je důležité si uvědomit, že globalizace už je tu nyní plně rozkvetlá, a že tvrdě podporuje život na planetě, kde menší část žije v přebytku, plýtvání a luxusu, přičemž

---

⁴ Pravdová, 2006, p. 30 cituje Thompsona, 2004.

⁵ Pravdová, 2006, p. 27 cituje Riesmana, 1968.

velí té menší části lidí, která bojuje s hladem, závadné vodě, s nemocemi, negramotností nebo válečnými konflikty. Svět hojnosti zaplavuje obchody přemírou výrobků a služeb, ze kterých si člověk nevybírám tu potřebnou (kterých není podle mého názoru ani desetina), ale je mu namluveno si vybrat alespoň tu nejméně nepotřebnou.

„...zboží vystavené ve vašem obchodě pochází ze stovky různých zemí. Všechny musejí být pravidelně a efektivně dopravovány z jednoho místa na druhé a všechny vyžadují existenci stálých informačních toků, koordinujících miliony každodenních transakcí“ (Giddens, 1997, p. 82).

Podle Lipovetského na společnost hledající jak psychologický tak i etický hédonismus (že slast je také nejvyšší dobro), „působí dvě protikladné tendence, které jsou pro naši společnost výstižné. Jedna vzbuzuje okamžité slasti, lhostejno zda konzumní, pohlavní nebo zábavné; sem patří tvrdé porno, drogy, nespoutaný sex, lačnost po věcech a mediálních programech, úvěrová exploze a zadlužení domácností. Hédonismus zde vyjadřuje a posiluje individualistický kult *přítomnosti*, diskvalifikuje hodnotu práce a přispívá k desocializaci, destrukturalizaci a marginalizaci především etnických menšin ve velkoměstech a páriů z periferních čtvrtí. Druhá tendence naopak vynáší „racionální“ hospodaření s časem a tělem, všeobecný „profesionalismus“ a posedlost výtečností, kvalitou, zdravím a hygienou“ (Lipovetsky, 1999, p. 65).

„Autonomie jedince nabyla nového významu, člověk považuje za samozřejmé svobodné vyjadřování, respektování odlišnosti, uvolněnost, vyznávání hédonistických hodnot a jejich okamžité uspokojení – má právo být naprosto sám sebou a co nejvíc si užívat. Smyslem těchto nových hodnot je „umožnit svobodné rozvinutí skryté bytosti, ospravedlnit slast, uznat neobvyklé požadavky a přizpůsobit instituce tužbám jedinců.“⁶

Podle antropologa Petera Worsleye⁷ během nedávné doby vznikly takové formy lidského sdružování, působících po celé planetě, v němž jsou členové celého společenství závislí jeden na druhém.

O globální závislosti, která je nutná ke zmínění, se podobně vyjadřuje Peter Worsley (1984) nebo Anthony Giddens: „Tento globální systém není pouhým prostředím, v němž se jednotlivé společnosti vyvíjejí a mění. Sociální, politické a ekonomické vazby, které překračují hranice jednotlivých zemí, zásadním způsobem ovlivňují osud jejich obyvatel. Žádná společnost na zemi již nežije úplně oddělena od

---

⁶ Pravdová cituje Lipovetského, 1998, p. 11, a přidává srovnání i s dalšími autory jako: Baudrillard, 1996, Riesman, 1968.

⁷ Anthony Giddens, 1997, p. 82 cituje Petera Worsleye, 1984

ostatních a i v nejbohatších zemích jsou všichni závislí na zboží vyráběném v zahraničí“ (Giddens, 1997, p. 82).

Konzumní blahobyt výstižně představuje Lipovetsky jako; svět mravoučných kázání a rigorózních příkazů, který je poražen logikou masové spotřeby která zavedla kulturu, v níž „šťěstí vítězí nad morálním příkázáním, rozkoš nad zákazem a pokušení nad povinností. Prostřednictvím reklamy, půjček a inflace věci i volného času se spotřební kapitalismus vzdal podněcování ideálů ve prospěch blahobytu a snů o soukromém štěstí. Vznikla tak nová civilizace, která se již nesnaží touhu potlačovat, nýbrž vystupňovat ji a zbavit viny: okamžité požitky, chrám sebe samého, těla pohodlí se staly novým Jerusalemem postmoralistní doby“ (Lipovetsky, 1999, p. 59).

Co však může být pro duši jedince následkem takového to jednání? Dříve instituce sloužící k pobavení teď mají úkol zbavit nás nudy, překřičet vlastní já, které podvědomě chce více, obrovskými dávkami emocí a vjemů do mozku, čímž nás vlastně jen zabaví, a tím odpojí od reality. Jako příkladem normálního vnímání reality své duše a existence sebe sama může být např. vražda (nezáleží, zda je člověk mortikalista nebo abolicionista).

E. Fromm k této myšlence v knize *Anatomie lidské destruktivity* uvádí extrémní (pevně pochopitelným) názorem pohled na danou věc: „Zabít, je způsob, jak cítit, že žiji a že působím na jinou bytost.“⁸

Myslím, že v tomto globalizovaném světě se vůbec nejedná o otázku nudy, jak se domnívá prof. politické filozofie Antonio Maria Baggio. Podle něj tento masový a možná proto i tak normální fenomén, který znemožňuje svobodnou volbu, vadí člověku natolik, že se mu snaží jakkoliv uniknout (Baggio, 1996, p. 54).

Souhlasím s výstižnou charakterizací právě opaku otázky nudy, tedy myšlením, směřující k zábavné povaze uvažování moderních lidí, dle německého neurologa a profesora W. Erba, který uvádí že i některé formy zabavení jsou nakaženy globalizačním smýšlením: „Vyčerpané nervy hledají zotavení ve vystupňovaném dráždění, v silně okořeněných prožitcích, aby tak dospěly k ještě větší únavě; moderní literatura se zabývá převážně nejožehavějšími problémy, které jítří všechny vášně, podporují smyslnost a požívačnost, pohrdání všemi etickými zásadami a všemi ideály; předvádí čtenářovu duchu patologické postavy, psychopaticko-sexuální, revoluční a jiné problémy; náš sluch je vzrušován a nadměrně drážděn vtíravou a hlučnou hudbou

---

⁸ E. Fromm v knize *Anatomie lidské destruktivity*, 1975, p. 315. je citován A. Baggie, 1996, p. 54.

servírovanou ve velkých dávkách, divadla upoutávají svými vzrušujícími představeními všechny smysly; i výtvarná umění se obracejí nejraději k odpuzujícímu, ohyzdnému a rozčilujícímu a neostýchají se stavět nám před oči s odpuzující realitou to, co skutečnost skýtá nejhroživějšího.“⁹

Považuji za důležité přidat i smysluplný názor Sigmunda Freuda na naši společnost, který je poměrně jednoznačný a výstižný.

„Naše kultura je zcela obecně založena na potlačování pudů. Každý jedinec se pro ni vzdal části svého vlastnictví, své svrchovanosti, agresivních a mstivých sklonnů své osobnosti...“ (Freud, 1990, p. 66).

Je nutné zmínit, že se globalizačním cítěním nevyhnulo ani otázce zaměstnání. Profese vede jedinec v tomto světě ke specializaci, která se v osobním životě promítne osaměním. A jak výborně poznamenal německý lékař a psychoterapeut Dahlke, který myslí, že díky této specializaci stejně nikdo neodpovídá za nic (Dahlke, 2004). S touto specializací (se kterou těžko může být někdo v rámci vlastní globalizované seberealizace spokojen), se každý člověk může vyrovnat jen „negativně/nespokojeně a proto zcela přirozeně agresivně“.

Na tuto myšlenku navazují myšlenkou Antonia Baggia který říká: „Když nezralý člověk není agresivní, je ustrašený (vymlouvá se na příkazy, nižší společenské postavení, pozn. aut.), raději je závislý na vnější autoritě, která z něj snímá zodpovědnost a uklidňuje ho. Na tutéž autoritu však přenáší vlastní zodpovědnost i tehdy, když vidí vlastní nedostatky“ (Baggio, 1996, p. 89). Podle mého názoru, je z tohoto patrné, že přemíra specializace škodí lidem, neboť jim přivírá oči a snímá vůli po zodpovědnosti.

Dále je nutné vnímat fakt, že dnes je důležitější než kdy před tím, kde se člověk jako dítě narodí (souvisí s propastí mezi chudými a bohatými rodinami). A přitom prvotním úkolem dítěte nebude v dětství nebo celém životě nic těžšího než se vyrovnat s globalizací (jako stylem žití). K této myšlence připojuji ještě myšlenku Antonia Maria Baggia, který poznamenal důležitý filozoficko-logický fakt, který se tu pokusím interpretovat vlastními slovy. Mladé generace vychované v ideologii selfismu (dle vlivu globalizace) dorůstají a postupem času přenášejí tuto individualistickou formu sebehodnocení na okolní svět. Pokud vymřou jejich otcové a nepředají dětem mentalitu, kterou by se ještě mohli vrátit k hodnotám uznávaným předtím, budou moci pracovat

---

⁹ Sigmund Freud, 1990, p. 64 cituje Wilhelma Erba.

jen s modelem, který popisuje Baggio: „na jedné straně jsou tedy ti nejtalentovanější pobízeni, aby všemi možnými prostředky usilovali o úspěch a slávu, zatímco na straně druhé převládá v těch, kteří se cítí být poraženi již na startu, nespokojenost a frustrace. U obou těchto skupin navíc psychologové a sociologové odhalují překvapivou morální netečnost a povrchnost vztahů, která se stává životním stylem. Tito mladí lidé nebyli vychováni k tomu, aby si navykli počítat s vlastními omezeními, a tak velice brzy zjistili, že tyto hranice se projevují především ve vztazích s druhými, a tak mají tendenci se druhým spíše vyhýbat a udržovat vztahy na povrchní úrovni“ (Baggio, 1996, p. 83).

Pokud mladým lidem někdo takový neukáže jejich možnosti, budou mít prakticky jedinou možnost jak se vymanit ze stáru propasti globalizace a sice, číst „Platona od rána do večera a doufat, že mu rozumí“.

Jak postulují Baggio, je nutné aby si tyto staré preglobalistické normy zapamatovali ještě v přítomnosti dospělých, jinak nedojde ke vstřípení a po odchodu kontroly je norma tatam (1996, p. 59), nehledě na to, že formy [myšleno školy a rodinné vztahy; k čemuž se výborně vyjadřuje Mahátma Gándhí: „Vzdělání není cílem samo o sobě: je to prostředek k utváření a zpevňování charakteru“, a dále; „Neexistuje škola, která by se vyrovnala řádné rodině, ani učitelé, kteří by se mohli rovnat čestným a ctnostným rodičům“ (Stern, 2004, p. 128).] „zaučování“ našich potomků ztrácejí svoji moc ve prospěch globalizace (*internet-learning*).

K této tématice je potřeba upozornit na velmi důležitý vztah a formu mezi žákem a učitelem (přesněji mezi mladými lidmi a dospělými, kteří vnímají globalizaci ale nejednají podle ní). Učitelem je tu někdo, kdo globalizaci zná a předává z jejího poznání klíčové informace svému žákovi, který se chce tyto poznatky naučit. Podle mého názoru to výstižně popisuje Gándhí: „Pokud oddanost k učiteli chybí, vzdělání tím utrpí“ (2004, p. 131).

Pokud se člověk vymaní ze spáru globalizace (pravděpodobně osvobodit od všech známek narcizmu a touze po spotřebě, přičemž jediná možnost, kdy se dá tato touha omluvit; je podoba někoho, kdo se pouze snaží zúročit své peníze, kterými byl odměněn za vykonanou práci), a posedlosti životním stylem, budou jeho vnitřní dispozice naplněny. Podle Baggia jsou to lidé, „kteří nehledají ve všem jen zisk, kteří nezištně svědčí o tom, že život je dar, a že má tedy nevyčíslitelnou hodnotu. Člověk ho může pouze vrátit, odevzdat zase zpět.“ Stejně jako Baggio vnímám fakt že: „Bez úplného smyslu se život stává pouhým sledem epizod, v němž se zdá, že i ta

nejdůležitější rozhodnutí, jakými jsou volba profese nebo volba životního partnera, jsou dány okolnostmi či náhodou“ (1996, p. 53, p. 56).

Nyní po představení několika hlavních myšlenek se budu věnovat jejich aplikaci.

1.3 Medializace

Samotná teorie o globalizaci, se pro tuto práci jeví jako zcela nedostačitelná, z toho důvodu má tato kapitola za úkol aplikovat některé výše uvedené názory k přístupu současného života moderního obyvatelstva.

Podle mého názoru představuje globalizace, která s „nevinout tvářičkou“ předvádí jak miluje demokracii, nesmrtelnou ideu nejlepší a nejvýše dosažitelné formy vlády demokracie, přičemž se tento správný myšlenkový model rozlévá podvědomě do duší všech lidí, kteří této záležitosti nevěnují pozornost. (Z tohoto pohledu se teroristickým útokům naší doby nedivím, jelikož islámští věřící působí tak, že bojují ne spíše proti lidem, ale proti ideji amerikanizace jejich světa.)

Kapitola medializace má za cíl přiblížit globalizaci samotnou, neboť považují za nutné předložit názorný příklad, které z určité části vystihne a hlavně pomůže vnímat a pochopit naši dobu. Vycházím ze svého podvědomého názoru nebo i názoru jiných autorů (např. Pravdová, 2006, p. 38), že již žijeme v době, která je charakteristická svojí orientací na nejnaternější přání a potřeby spotřebitele. Touha po úspěšném životě pro člověka již není přirozená ale téměř nutná. Např. názorově blízký Lipovetsky konstatuje, že: „...blahobyt se stal Bohem a reklama jeho prorokem“ (1999, p. 62).

Konzumní revoluce podle Lipovetského dosahuje „naprostého ovládnutí společnosti a na druhé straně stále větší svobody v soukromé sféře, která je nyní ponechána všeobecné obslužnosti, rychlosti módy a proměnlivosti zásad, rolí a postavení“ (2008, p. 127).

Velkou pastí moderní doby jsou reklamy (fungující jako vojáci globalizace), které se stávají průvodcem každého z nás i naší doby. Domnívám se, že ve světě přehlaceném výrobky již není možné aby bylo každé zboží od každého výrobce zakoupeno (díky nepřehlednému množství a ceně). Tedy už ne výrobek, ale reklama sama musí hrát hlavní roli ve sdělení potřebnosti, v němž je výrobek odsunut do pozadí, jelikož sám nemá šanci se prodat (mimo artiklů; drogy, cenné informace a papíry, vzácné kovy a uran, ropa, umění a zbraně).

Díky neschopnosti výrobků se prodat musel vzniknout (a narůstá s globalizací) nový legální podvod na smysly, kde je konzument přesvědčen o pravdivosti toho, co se říká o nabízeném výrobku, prostředkem emotivní situaci, kterou reklama vyvolá.

Samotný akt reklamy je složen z důmyslné kombinace obrazů a zvuků vyvolávajících nejrůznější emoce (tedy spíše tendence analogické než verbální). Využitím sugesce (která jak zmiňuje psycholog B. Stokvis není možná bez obrazů představující jistou vnitřní zkušenost¹⁰), pronikne do nevědomí s cílem ovlivnit příjemce, který podlehne a výrobek nebo službu koupí.

Sugesce aktivně ovlivňuje konzumenta sledujícího např.: nabízené oblečení pro typického úspěšného muže, a jelikož chce být konzument také „úspěšný“ a hlavně vystupovat „jako úspěšný“, tak si oblečení zakoupí. Reklama atakuje základní symboly vyjadřující určité konstruktivní skutečnosti; archetypy.

Pro příklad jsem vybral Antonia Baggia který uvádí; archetyp mužnosti stimuluje reklama na vodu po holení. V konzumentovi vzniká vědomí méněcennosti ve srovnání s ideálem mužnosti, jež je dokonale reklamou vylíčen, a vazba konzumenta na archetyp donutí vodu po holení zakoupit (Baggio, 1996).

Pro další názornost popisuje v díle Annamaria Testa džíny které: „jsou vlastně docela postradatelné: v létě jsou příliš těžké, v zimě zase nehřejí“.¹¹

„Kampaň firmy Lewi's použila džíny jako symbol překračování příkazů (např. model „Jesus“: „Kdo mě miluje, buď mě následovat“) zobrazila v jedné své reklamě pohřeb svých džínových kalhot, které byly čímsi jako životním druhem, kamarádem do deště“ (Baggio, 1996, p. 11).

Baggio zmiňuje, že tyto emotivně stavěné reklamy nemůže rozum naprosto zachytit, a tak po racionální stránce zanechá diváka neuspokojeného (1996, p. 9-17).

Marketing se podle mého názoru nemůže rovnat rozumu. Aby se tedy realizoval v moderní společnosti, musí napadat konzumentovo vnímání.

Toto odpojení racionálního uvažování mozku který nechápe, hraje pro reklamu samotnou. Využívá toho, že i když nemáme zájem o propagovaný výrobek, vždy milujeme některé emoce, které se v nás reklama snaží vyvolat. Pokud emocím podlehneme, nakupují emoce bez nás i našeho racionálního vědomí. Musíme tedy v nákupních centrech, kde „nejen nakupujeme, ale i žijeme, sníme, prožíváme emoce“ (Baggio, 1996, p. 12), vypadat jen jako „přecitlivělé (znuděné) peněženky“. Správně

---

¹⁰ A. Baggio, 1996, p. 16 uvádí názor B. Stokvise.

¹¹ Baggio, 1996, p. 11 cituje A. Testa, 1988, p. 12.

poznává Baggio; „samotný prodavač je tu na obtíž, neboť nás vytrhuje z psychologického rozpoložení, vyvolané atmosférou obchodu“ (1996, p.12).

Nyní si musíme uvědomit, že tlak globalizace na naši mysl je umocněn, pokud skloubíme moc damou nadnárodním společnostem (jako např. ABB, Esso, Microsoft, IBM Hewlett Packard, Toshiba, Siemens, Wal-Mart, British petroleum, Ted Turner USA, Philips Morris, IKEA, Gerling, General Motors, AT&T, Telecom, atd.), a sílu moderní počítačové techniky, která udělá zvukem i obrazem z reklamy dokonalou iluzi, představí se nám obraz medializace (která globalizaci představuje, neboť z ní vychází a je její nedílnou součástí).

Nesmíme také přehlednou živnou půdu těchto koncernů, a tím je politika (nejen lobbying). V celkové představě souhlasím s Charlesem Derberem, který to celé vnímá jako ztrátu svrchovanosti vlád ve prospěch koncernů, které se jen snaží maximalizovat zisky.¹² Domnívám se, že samotná pracovní místa, která by měla být hlavním principem, jsou už jen spíše jako vedlejší produkt (pro společnost, a pro firmu záštita), nicméně se za ně koncerny schovávají, aby jim politická scéna vyhověla a umožnila lepší možnosti a finance. Politici (kteří již nerozhodují jen o penězích svojí generace ale o penězích našich dětí, např.: populismem) musí vyhovět, jinak zklamou jak koncerny tak i voliče, kteří mají „nekonzumní“ zájem o pracovní místa a „konzumní“ zájem o jejich služby a výrobky, které nakupující lidé zaplatí podle zákona: „každé zboží má svého kupce“, a celý koloběh se uzavírá. Tento „neetický“, čistě „marketingový“ princip/děj má na svědomí postupné zvětšování propasti mezi chudými a bohatými po celém světě, přičemž podle mého názoru tyto vztahy mohou představovat svojí aktuálností nejdůležitější problémy celé naší společnosti, včetně budoucnosti.

Je patrné že se výroba přizpůsobuje spíše potřebám managerů než spotřebitelů, jejich politika vede k úsilí ovládnout spotřebitele, stanovit mu jeho potřeby – podle koncepce „uměle vytvářených potřeb“ (dle Galbraith, 1980) navazuje na Thomasův teorém formulovaný v roce 1927: „podstatnější než objektivní stav věcí je způsob, jak jej lidé vnímají, interpretují a jak mu rozumějí“.¹³

„Masmédia“ (které podle mého názoru působí jako realizátory, nebo jako spojnicové mosty vztahů globalizace/medializace a spotřebitele, neboť princip medializace a masmédií existují pouze spolu, pozn. aut.), „publiku dají jen to, co po

---

¹² S touto myšlenkou přichází Charles Derberem a dále i Moltona Friedmana z roku 1970, nositele Nobelovy ceny za ekonomii, oba citováni v Dahlke, 2004 a dále stejný názor i Schultz, 1995, p. 106 který je citován v Pravdové, 2006, p. 38.

¹³ Velký sociologický slovník (1996): edit. Petrusek, M., Praha: Karolinum.

nich publikum chce, nebo podle zákonů konzumní ekonomiky stvrzených reklamou publiku navrhnou, co by si přát mělo, a přesvědčí je o tom“.¹⁴

Abychom nemluvili pouze v teoretické rovině, přiblížil/aplikoval bych v poslední řadě rád medializaci samotnou, proto jsem do kapitoly Medializace zařadil i několik informací o společnosti McDonald's; kterou jsem zvolil jako dobře známou, významnou, silně aktivní a reprezentativní pro příklad projevu Medializace.

Využiji převážně fakta z propracované studie Markéty Pravdové, díky nimž budu interpretovat vliv působení firmy McDonald's na lokální kulturu a jakou vlastní kulturu vytváří.

Je potřeba si uvědomit že globalizovaný životní styl se promítá i do stravování, a McDonald's, který se „stal symbolem americké svobody, symbolem svobodného tržního myšlení, úspěchu a fungujícího systému“ (Pravdová, 2006, p. 12), je typickým představitelem moderního způsobu stravování (podobné i u koncernů: KFC, Burger King, Triton Global Restaurants, Taco Bell, Pizza Hut).

Jednou z hlavních vlastností McDonald's je stejně jako u masových médií schopnost, předávat nevyčerpatelnému množství příjemců nabídku stejných (kopírovaných) produktů, tím pozvolna vstoupí spotřebiteli jejich postoje, měřítko vkusu, prožívání zábavy a volného času. Snaží se vytvořit image dobrého souseda jako komerční televize nebo rozhlasové stanice.

McDonald's i masová media „aktivním“ pohledem podporují „pasivní“ pohled na svět, čímž tvoří homogenní kulturu. A pod záštitou absolutního konformismu „slouží“ spotřebiteli tím, že „odrazují spotřebitele od námahy spojené získáváním nových zkušeností“ (Pravdová, 2006, p. 34 -35).

„Postupy Medializace kterými disponuje i McDonald's ovlivňují kulturu zemí, v nichž se rozpínají. McDonald's se stal znakem ekonomické úspěšnosti země a plní stejnou funkci, jakou měl kdysi v dole kanárek. Pokud firma prosperuje, znamená to, že se úroveň země zvedá“.¹⁵

McDonald's a globalizace ovlivňují životní styl, způsob práce, chování a myšlení, podílí se na uniformizaci a boří kontinentální kulturní tradice. Oba faktory přinášejí propojování kultur včetně proměn životního stylu a společenských zvyklostí. „McDonaldizujeme“ práci, rodinný život, politiku, cestování, vzdělávání a sex,

---

¹⁴ Pravdové, 2006, p. 38 cituje Eca, 1995, p. 44.

¹⁵ Pravdové, 2006, p. 13 cituje Goldberga, 2000.

přičemž „proces McDonaldisace zatím postihuje pouze lokality, které jsou pro americký koncern dostatečně zajímavé“ (Pravdová, 2006, p. 22).

McDonaldisace činí celý život rychlejším, technicky lépe zvládnutelným, ochuzuje je však o jejich lidský rozměr. Nejen že významně ovlivňuje národní kultury, vytváří kulturu svojí, McDonaldivskou (Pravdová, 2006, p. 11, p.18).

Cílem práce není hodnotit tuto instituci, nicméně názory na hodnocení užitečnosti se rozcházejí. Podle Amerického sociologa Georgie Ritzera je McDonaldisace „proces, při kterém zásady restaurací rychlého stravování začínají dominovat stále větší části americké společnosti i zbytku světa“, a dále „McDonald’s není podle Ritzera ani efektivní, ani rychlý, ani levný, a důrazem na množství ohrožuje duševní a tělesné zdraví lidí“ (Ritzer v Pravdové, 2006, p. 18).

Považuje ho za nehumanizující, potlačování lidské individuality, mechanického řízení a uniformity. Přirovnává ho k montážním linkám, zaměstnanci – strojní úkony – roboti – stejné požadavky – rychlost, jistota, předvídatelnost, spolehlivost a snadná kontrolovatelnost“ (Pravdová, 2006, p. 19).

Jako protikladný (smysluplný) názor uvádím filosofa a sociologa Václava Bělohradského: „tradice jsou strašně uniformní, ale McDonald’s nám umožní se z toho bleskurychle vymanit. Podle něj poskytuje McDonald’s azyl před tradicemi, které krutě rozdělují na my a oni, čím podvědomě získává úspěch u mladých, kteří se bouří proti tendenci rodičů (spíše proti striktnosti rodičů, než proti rodičům). McDonald’s prostor je pohostinný, nepatří žádné tradici, všichni jsou tu stejně doma čímž prosazuje demokratický životní styl“ (Pravdová, 2006, p. 13-14). Ať je hodnocení pozitivní nebo negativní, z osobního pohledu se domnívám, že pravdu mají oba názory.

Ironií McDonaldu jako restaurace rychlého občerstvení je to, že se tam tvoří i dlouhé fronty. Jejich nepohodlné židle jsou zaprvé příslibem toho, že tam nikdo dlouho vysedávat nebude, čímž udělá místo ostatním (i když zase jen na chvíli). Dále splňují marketingové neviditelné tahy jak dosáhnou vyšších zisků, bez ohledu na etiku.¹⁶ A

---

¹⁶ Nyní uvádím příklady jak McDonald’s pozbývá etiku v rámci vlastní lokace a reklamy (mimo to restaurace McDonald’s narušují genus loci). Egyptské restaurace nabízejí „zaručeně arabský“ hamburger Mc-falael. Michal Viewegh v článku McHolocaust upozorňuje na antisemitismus ze strany McDonald’s: smažené hranolky servírovány v krabičce s obrázkem chlapečka házejícího kamení na izraelské tanky (Viewegh, 2002). V Norsku pobouřil McDonald’s prodejem hamburgeru McAfrica; podle kontinentu kde milionům lidí hrozí smrt hladomorem. Francii pobouřil tím, že zapojil do svých marketingových praktik legendární hrdou postavu Asterixe (Pravdová, 2006, p. 23). Za antagonistický považují jeho vnímání lokace; na svých neamerických prodejnách se snaží „americky“ spojit se s místními prostřednictvím „místních“ specialit. „Hongkongský list *Sunday Morning Post* v srpnu 2000 zveřejnil, že hračky prodávané spolu s hamburgery a dalšími produkty v hongkongských restauracích McDonald’s vyráběli na pevninské Číně čtrnácti- až šestnáctileté děti, které firmy City Toys najímala na denní úvazek 16 hodin za mzdu odpovídající sotva ceně jednoho menu u McDonald’s“ (Pravdová, 2006, p. 20). Prolínání s ostatními státy a společnostmi (za účelem zvýšení efektivity), potvrzuje Pravdová: „Sít’ McDonald’s je kromě sponzorských smluv s organizacemi, jako jsou např. Mezinárodní olympijský výbor, FIFA, UEFA, celosvětově provázána také s dalšími nadnárodními korporacemi, např. Coca-Cola a Walt Disney Picture“ (Pravdová, 2006, p. 25).

dále jejich spotřeba obalů neprojeví etiku ani k životnímu prostředí, nicméně přináší podstatnou změnu ve významu stravování v lidském životě.

Ať si na tuto instituci, která se stala nedílnou součástí naší kultury vytvoříme jakýkoliv názor, je nutné vnímat fakta. Zcela fakticky Pravdová popisuje princip McDonaldu (způsob její podstaty, pozn. aut.) názorem sociologa Jana Kellera z knihy *Až na dno blahobytu*, ve které uvádí, že „houska z amerického obilí je plněna sýrem a bramborami z Holandska, hlávkovým salátem ze Španělska, cibulí a kečupem z USA, pohárek na Colu je převezen z Kanady, obal ze Skandinávie je potištěn v Německu a tvarován ve Francii. V českých restauracích McDonald's se prodává pouze 42% potravinářských a papírenských výrobků dodaných tuzemskými výrobci. Zbývající výrobky se dováží z okolních zemí (např. brambory z Polska, kečupy a omáčky z Německa, kelímky z Itálie). Nejprodávanější produkt – hamburger – vyrábí McDonald's ČR z českého hovězího a díky této skutečnosti se tuzemské restauranty vyhnuly poklesu návštěvnosti v roce 2001 při celoevropské panice z obavy šíření BSE (tzv. nemoci šílených krav)“ (Pravdová, 2006, p. 20).¹⁷

Tuto kapitolu zakončím citací z životních zásad M. Gándhího (sepsané Henrim Sternem), která nabízí východisko z konzumace globalizace (kapitola 1:2), tak i pro tuto kapitolu o způsobu životního stylu v přijímání potravy.

„Nejezte pro potěšení, ale kvůli zachování zdravého těla. Když se každý orgán a každý smysl podřídí tělu a skrze tělo duši, ztratí laciné choutky a začne fungovat v souladu s přírodou“ (Stern, 2004, p. 120).

1.4 Globalizace a láska

Účelem kapitoly o medializaci bylo si uvědomit, v jakých podmínkách se interakce mezi lidmi musí vyvíjet. Jaký nátlak na city dynamika moderní doby představuje. Naše doba nám dala dar se neobávat strachu jako tahového (strach nás

---

¹⁷ Pravdová, 2006, p. 20 cituje Jana Kellera, 1993. Další Fakta o společnosti McDonald's: V roce 1984 se stal McDonald's největší restaurací na světě. Jeho personál obsluhoval 17 milionů zákazníků denně. V lednu 1990 byl v Moskvě otevřen první ruský McDonald's. Fronta před restaurací na Puškinově náměstí byla delší než před Leninovým mauzoleem. Otevření restaurace bylo vnímáno jako mimořádná politická událost. Téhož roku McDonald's otevřel první pobočku v Číně. Pekingský McDonald's s kapacitou 700 hostů obsloužil za první den více než 40 000 Číňanů. V současné době je v Evropě přes 5 000 restaurací McDonald's v USA více než 10 000. Průměrný Američan bydlí v dosahu 4 minut od restaurantu McDonald's. Denně navštíví McDonald's 46 milionů zákazníků. Dnes je na území České republiky 70 restaurací v nichž bylo během roku 2004 obsluženo 36 milionů zákazníků. Restauraci McDonald's navštíví český zákazník téměř 4krát do měsíce (Pravdová, 2006, p. 14-15).

baví, např.: filmy *Saw I-VI*, *3:15 zemřeš* nebo *Paranormal Activity*, přičemž se spíše bojíme lidských vlastností). Jako moderní typické vlastnosti jsou zakořeněny již deprese, nezaměstnanost, chudoba, prázdnota a stres.

A dále bychom neměli zapomenout na důležité kritérium moderní doby. Spatřuji v něm téměř bezmeznou touhu po seberealizaci. Lipovetsky o ní říká; že „záleží v první řadě na subjektivním právu a seberealizaci, po vnitřní ctnosti je veta“ (Lipovetsky, 1992, p. 56).

Je ale právě podle mne klíčové k tomu dodat jistou hrozbu, neboť právě tento obraz „neoindividualizmu“, který bude zejména v mladé generaci hluboce zakořeněn během několika let, právě on skrze dnešní děti – budoucí vlivné lidi – vyhodnocuje a reaguje na cokoliv, co zahlédne okem „svého hostitele“.

Jako poslední zmínku o globalizaci uvedu jednoduchou myšlenku. Kdybychom žili např. ve světě „Pandory“ filmu *Avatar*, režiséra Jamese Camerona (na jejíž přírodním soužití jsme dříve žili) byl by pohled na majetek, život i mezilidské vztahy zcela jiný. Možná takový, po jakém podvědomě (uspokojujeme tělo, neharmonizujeme mysl) toužíme (není problém vyhledat člověka, který by svůj život vyměnil za svět *Avataru*). Když však ale chceme i moderní usnadnění, společnost v nadbytku¹⁸ a moc, musíme za to zaplatit daň. Není možné mít obojí. Jde tedy konečně o to, abychom si uvědomili, co vlastně chceme (a nést za to i eventuální/vždy objevující se následky). Vše na vše dotýká, prolíná, a navazuje. Je špatné, pokud si to na prahu třetího tisíciletí neuvědomujeme.

Předešlé řádky představují lidský faktor a jejich tragické ovlivnění globalizací, což má za následek nutnou posedlost životním stylem. Nyní již můžeme vnímat, že nátlak na lásku se jako takový hnul ze svého počátku, a že nyní je tvář lásky zcela jiná. Dříve byla láska více přirozená a po jejím naplnění se stala nutností, avšak vliv nových postojů přetvořil „demokraticky“ lásku na svobodnou, skoro až nezávaznou. Domnívám se že i jedna z různých tváří¹⁹ posedlostí životním stylem je právě tak i „moderní láska“ (nikoliv láska původní). Máme možnost realizovat svoji lásku např.: přes internet a

---

¹⁸ tzv. „affluent society“

¹⁹ Jak ale vnímat přechod k moderně popisuje Lipovetsky: „Postmoderní proměna zasáhla nenápadně všechny sféry, jež se týkají povolení a zákazů, dobra a zla. Nikde se však neprojevuje tak výrazně jako v oblastech souvisejících se znázorňováním a praktikováním rozkoše. Za několik desetiletí jsme od civilizace povinnosti dospěli ke kultuře subjektivního štěstí, volného času a sexu: namísto starého systému represí a kontroly mravů nám vládne *self-love*, kultura sebelásky. Požadavky odříkání a strohosti byly hromadně nahrazeny normami uspokojování touhy a intimní realizace“ (Lipovetsky, 1999, p. 58).

média; což bezpochyby změní tvář lásky samotné (lásku můžeme spíše chápat jako doplněk emocí při sexu).

Domnívám se, že v tomto globalizovaném světě velice ztěžka může existovat láska (nesexuální, skutečná, hodnotově nejcennější). Buď to naše duše/ega už přes životní styl zapomněli, nebo dosáhnout opravdové lásky (ne té moderní, globalizované) prostě není skutečně možné. (Druhému pohledu se budu věnovat v praktické části práce.)

Pravděpodobně bez nějaké slibné vyšší ideje se prostě nedá žít a tak místo „lásky“ nastoupil/nastupuje nový řád lásky jiné, který by se dal popsat jako sexuálně liberální láska. Aby to mohlo být uskutečněno, tak během jediného půlstoletí se proto sex přestal spojovat se zlem a proviněním – pocity při sexuálních hrátkách se stávají jedním z nejvýraznějších projevů světa a dříve velmi přísné imperativy jsou dnes čistě otázkou individuální volby. Závěrečnou fázi přeměny globalizované lásky popisuje i Lipovetsky: „To co se empiricky nazývá válkou mezi pohlavími, ve skutečnosti zachycuje vítězství práva a hlubinnou dynamiku nové, demokratické doby, v níž vztahy mezi pohlavími stále méně ovládá „ tradice či síla“ a určujícím prvkem se stává expanzivní logika individuálních práv na autonomii a důstojnost“ (Lipovetsky, 1999, p. 75).

Chtěl bych to ještě doplnit o myšlenku, že výše zmíněnou válkou mezi pohlavími (např. nechuť vůči dvoření) se muži a ženy mezi sebou navzájem testují, neboť neví (buď je to nikdo nenaučil, nebo v jejich věku je to měřítko jiné než v jejich dětství) kam až mohou ve své pohlavní roli zajít. Pravděpodobně již neví (díky globalizované svobodě, promítající se do soukromého života) co která role představuje, jak má vystupovat a co tvoří její úzus.

Dále je pro hodnocení tohoto tématu důležité rozhodnout, zda hodnotitel věří že podoba lásky je stále stejná nebo se přiměsí globalizovaného života změnila, přičemž bude tedy obecně platit, že se lidé do sebe podvědomě „zamilují“ proto, že v partnerovi vidí velký kus sama sebe, který je přitahuje, láká, fascinuje díky přirozenému egoismu. Nemilují toho jedince, ale kus sebe sama v tom druhém (viz. Schopenhauer v *Metafyzice lásky*, 1992). Případá jim pouze vhodný ke spáření a také je zabaví v nudě, „zaplatí kino nebo uvaří jídlo“. Podle Lipovetského je „rozměr erotiky jen v uspokojení a pornografie se stává auto-potřebnou banalitou. Samotná věrnost již není vnímána jako přirozený aspekt“. Souhlasím s Lipovetským který dodává, že věrnost

nárokuje „autentickou lásku bez lži a průměrnosti, věrnost se schvaluje, avšak jen jako doplněk či přirozený protějšek lásky“ (Lipovetsky, 1999, p. 72, p. 78).

2. Vnímání obsahu lásky

V začátku této kapitoly je důležité si uvědomit prostředky k dosažení objektivního chápání obsahu lásky pro dosažení správného cíle. Nyní představím svoji logistiku uchopení problematiky. Domnívám se, že správná technika pro pochopení problematiky je určena následovně.

Obrázek 1 Technika chápání

Při aplikaci dané problematiky na tuto techniku je hodnota lásky jevem, „láska“ jen slovníkovým pojmenováním (definice naprosto zbytečné ke zkoumání), avšak její projevení a následné poznání mám poskytnout konečné a správné hodnocení tématu této práce.

Je zajímavé, že tak důležité tématické jakou je láska, se doposud literatura věnovala poměrně málo, a pokud přece, tak jen nedostatečně. Valná většina literatury je „pro lásku“ jako beletrie nebo básně, atd. V naprosté mohutnosti je o tak zajímavém tématu napsáno „poměrně málo“ (v měřítku s vírou nebo přírodními vědami, přičemž láska může být také stejně důležité téma). Myslím, že pravděpodobně nebylo uvažováno o lásce jako o seriózním (mimo milostnou literaturu) vědeckém tématu, nebo s ní nedokážeme správně pracovat. Nejde o to, jak tomu jevu budeme říkat ale co představuje. To určí její charakter, což je primárně důležité. Ostatní není podstatné. Pokusím se tedy v následujících kapitolách představit charakter lásky.

Jako svůj primární pramen (i jako hodnotící pohled) k tomuto tématu jsem vybral filozofický spis *Metafyzika lásky* od Arthura Schopenhauera. Jeho učení je totiž podle mého názoru dost staré na to, aby nebylo poskvřeno globalizací, a dost mladé na

to aby bylo aktuální. Schopenhauer sám sebe považuje za prvního opravdového průkopníka v tomto oboru, neboť své předchůdce popisuje jako „nedůvěryhodní“. Ve své knize říká o svých předchůdcích, že láskou se zabývá Platón v *Hostině* a ve *Phaidrovi* poněkud „žertovně“, Rousseau v „*Discoure sur l'inégalité*“ toho říká zase málo, Kant povrchně v „*Über das Gefühl des Schönen und Erhabenen*“, Platner v *Antropologii* „ploše a mělce“ a Spinoza s nehoráznou naivitou. Schopenhauer dokázal „objasnit“ otázku sexuální lásky dokonale a podle mého názoru je jeho práce jedna z nejméně pravděpodobných/nejsmyslnějších zpracování, a proto budu pracovat s jeho názory, neboť je považuji za velice přínosné tomuto tématu.

Lakonické vysvětlení lásky by zřejmě označovalo dle Schopenhauera čistě biologický proces, vznikající ve dvou lidech vábením predestinací k životu, sloužící k určení příští generace. Proces, který každému z nás namluví, že pociťuje vrcholné blaho, přičemž tento přírodní imperativ má za úkol jen udržet druh. Je pak podle mého názoru důležité si uvědomit, že tento proces mám dříve nebo později překazí rozvoj a seberealizaci (i když, pro někoho může být právě seberealizací láska).

Pokud vyjdeme z zpracovaného názoru Schopenhauera, získáme charakter jeho pojetí lásky. Příroda tedy potřebuje/využívá tohoto strategického tahu ke svým účelům přičemž tento milostný účel je silnější než ostatní účely lidského života. Samotné kořeny má v pohlavním pudu, jako instinktivní mechanismus. Dokáže nás vyrušit kdykoliv a kdekoliv a je posledním cílem našeho snažení, přičemž způsoby jakými tohoto cíle dosáhneme jsou vedlejší. Hlavní věcí tu není vzájemná láska, nýbrž fyzický požitek. A i když se jeví jako to nejlepší, je to vlastně nepřátelský démon. Tento démon (podle Schopenhauera má člověk v sobě dva obrazy lásky, jeden jako vůle člověka samotného; tedy vůle ega a druhý jako vůle druhu; biologická označená jako démon) zapříčiní to, že jsme vůlí druhu podvedeni. Principiálně je tento klam obsažen v každém z nás, přičemž je ve správnou chvíli připraven udeřit a převzít kontrolu nad celým systémem vnímání člověka. Tento klam může mít takovou moc, že dokáže být i jakousi autodestrukční složkou naší identity, která se může podílet i na rozhodnutí a vykonání aktu sebevraždy. Láska pomocí tohoto vnitřního klamu (který nasadí škrabošku vlastnímu egu) namluví, že sloužíme sobě (egu nebo libidu) ale ve skutečnosti sloužíme druhu. Aby nás příroda donutila se rozmnožovat. Přivázala nám dále k sexuálním hrátkám skvělé pocity.

Genius druhu vede válku s ochrannými genii individua. Z toho vyplývá, že druh má na nás větší právo než samotné individuum. A tím se dostáváme k pravé podstatě člověka, které tkví více v druhu než v jedinci (Schopenhauer, 1992, p. 13-14).

Úsměvné je, že se každý domnívá že si vybírá jenom v zájmu své rozkoše (která nemusí být ani zúčastněná), ale tu těžkou volbu vykoná přesně tak, jak to vyhovuje zájmu druhu, jehož tajným úkolem je zachovat typus co nejčistší. Z této stoupající náklonnosti, která podle Schopenhauera je vlastně „už životní vůlí nového individua“ (Schopenhauer, 1992, p. 14).

U této problematiky považuji neopomenout další důležitý faktor, a tím je biologie, a vnímat sounáležitost biologického předurčení a lásky. Jak předznamenává Anthony Giddens, musí každá diskuze o pohlaví začít od lidské genetiky. Ve zkratce; spermie předáním pohlavní genetické informace označované jako X nebo Y [podle Schwanitze se tento gen Y nikdy nemění, pracuje jen s mužským tělem a rysy, zůstává macho-mužem (Schwanitz, 2009, p. 44)] do dvacátého třetího páru chromozomů DNA přítomných v nové buňce určí pohlaví budoucího jedince [od 7 týdne se rozlišuje vývoj muže a ženy, přičemž množství Androgenů určí mužnost; u mužů desetkrát vyšší koncentrace androgenu (zejména Klinefelterův syndrom) se pravděpodobně projevuje tím, že „na sexuální pud silněji naléhá a dožaduje se uspokojení“ (Karsten, 2006, p. 111)]. Vzniká jedinec, který „má od otce charakter a od matky intelekt, ztělesnění od obou, postava dle otce a velikost po matce“ (velikost zárodku se řídí velikostí dělohy, pozn. aut., Schopenhauer, 1992, p. 15). Takto přisouzené pohlaví určuje směr, jímž se nadále bude ubírat jeho výchova. Následuje nespočet dalších vygenerovaných událostí pro výchovný program pro „chlapce“ nebo „dívku“ (dle genderových studií).

Důležité je upozornit, že svoji psýchu dítě může ovládat až po narození. Jak říká Karsten: „Dnes jsou odborníci toho názoru, že převážná část psychosexuálního vývoje probíhá teprve po narození, a to díky procesům, které bychom mohli opsat pojmy jako učení, výchova a ovlivňování“ (Karsten, 2006, p. 23).

Vlastní individualita každého člověka je stejně nevysvětlitelná, zcela nedefinovatelná jako právě vašeň dvou milenců/rodičů. „Jejich vzájemná láska bude mocnější, čím bude milovaný jedinec schopen ukojit potřebu milujícího. Čím dokonalejší je přizpůsobení dvou jedinců, tím silnější bude vzájemná vašeň. Intenzita zamilovanosti roste se svým individualizováním. Poněvadž neexistují dvě zcela shodná individua, musí určitému muži odpovídat určitá žena (obě osoby se navzájem

neutralizují). Vlastní láska je tak vzácná jako náhoda jejich setkání“ (Schopenhauer, 1992).

Dokonale celou tuto záležitost objasňuje Schopenhauer; jde podle něj o „klam“ (doplněný smyslem pro krásu který předchází před pohlavním pudem), bez něhož by „pouhý pohlavní pud byl něčím nízkým, ohavnou potřebou, neboť je zaměřen bez individualizace na všechny a hledí udržet druh jen co do množství, bez ohledu na jakost“ (Schopenhauer, 1992).

Tento klam, který je u každého člověka jinak velký má ale i takovou sílu že může člověka připravit jednak o vůli k životnímu štěstí nebo o celkové životní štěstí. Zaslepen podvodem a společenskými standarty jako např.: sňatek, včetně milostných pletek (které mohou předznamenávat chtíč osvobodit se od společenského úzu), přičemž to vše stojí čas, jmění, čest nebo svobodu. A to vše pro to, aby dle vůle přírody bylo poslouženo druhu, vždy na úkor budoucího jedince (nebo dvojčat). Po konečně dosaženém sexuálním prožitku zažije pravděpodobně každý zamilovaný podivuhodné zklamání, a po dokonání díla (těhotenství) zmizí již nepotřebný klam, jehož působením byl jedinec oklamán druhem.

Tento klam lásky „změní muže na krátký čas v ženu“ (Schwanitz, 2009, p. 23). Muž otevře své nitro, chodí na koncerty, čte lyriku, ctižádost odstupuje, přátele mají menší hodnotu. Stává se zženštilým, dbá na sebe, stává se pozorným k podnětům citů než k realitě, láskyplným, a třeba i kritizuje hrubost a zanechá konkurenceschopnosti, což je absurdní. Dochází dle mého názoru k tomu, že se muž zříká velké části své podstaty pro ženu, potomka i společnost. Jak se domnívá Schwanitz, ženy se do těchto chvilkových vlastností zamilují a takové muže potom chtějí. Nicméně „ženy nechápou, že to není napořád“ (Schwanitz, 2009, p. 23).

Schopenhauer vytváří téměř dokonalý mustr odlišností: „... muž má v lásce sklon k nestálosti, žena ke stálosti. Mužova láska klesá od okamžiku, kdy dosáhl ukojení – skoro každá žena ho dráždí víc než ta, kterou má (touží po změně). Avšak láska ženy stoupá od tohoto okamžiku. To je následek přirozeného účelu, totiž zachování a co nejsilnější rozšíření druhu. Muž může pohodlně zplodit víc než sto dětí za rok, bude-li mít tolik žen, ale žena může přivést na svět – byť měla sebevíc mužů – jen jedno dítě (nehledě k dvojčatům). Proto se on stále ohlíží po jiných ženách, ale ona pevně lpí na jednom, neboť ji příroda pudí instinktivně si udržovat živitele a ochránce budoucího pokolení. Z toho plyne, že manželská věrnost u muže je umělá, u ženy

přirozená“. Otázka „cizoložství u ženy je pak objektivně (pro následky), tak i subjektivně (pro svou nepřirozenost) mnohem neodpustitelnější než u muže“ (1992, s25). K nevěře se ještě vrátím, ale zatím je důležitý poznatek, že manželství se instituce ženská, které je cizoložstvím ničena a tudíž ženství likviduje své dílo.

Souhlasím s Schopenhauerem v otázce manželství; které nemá nic s láskou společného. „Lásce nezáleží na duchaplné zábavě, nýbrž jen na plození dětí, neboť je to svazek srdcí, nikoliv hlav.“ Láska má pro zamilovaného obrovskou cenu - a proto je žárlivost tak mučivá a zlá, odstoupení milenky je pak největší ze všech obětí. Láska nám zodpoví proč zamilovaný muž s úplnou oddaností nechá oči na své vyvolené a je ochoten vše obětovat. „Protože je to jeho nesmrtelná část, která touží, po všem ostatním jenom ta smrtelná“ (Schopenhauer, 1992, p. 55).

2.1 Archetypy

Nyní se pokusím dát této tematice další rozměr, který je nezbytný pro vysvětlení vzorového/typového jednání zamilovaných lidí, přičemž vycházím z definice, kterou nabízí Karsten:

„Empirické vědy popisují lásku buď jako jednotný konstrukt (tedy například jako hluboce prožívaný všezahrnující pocit náklonnosti ke druhé osobě, již jsme neodolatelně přitahováni), nebo jako fenomén, který má mnoho vrstev a dimenzí“ (Karsten, 2006, p. 118). Preferuji klíčový pojem dimenze pocitu lásky, který navrhone pohlavně neutrálnímu zárodku výběr, podle kterého bude lásku aplikovat. Výše zmíněná dimenze se skládá ze základních vzorců projevů lásky, neboli archetypů.

Archetypy jsou silně zakořeněné modely chování se v lásce, jednak z pohledu projevu a jednak podporovány hormony/d.n.a. Různé kombinace těchto vzorců chování určí budoucnost vztahu, chování muže a ženy při jejich vzájemné konfrontaci. Učebnice Searse a jeho spolupracovníků (1988) rozlišují 6 druhů archetypů či způsobů lásky. V konkrétním vztahu mohou být (i zároveň) obsaženy v různé síle.

Pro muže typické to jsou:²⁰

ÉROS – romantická láska, vyznačující se tělesnou přitažlivostí, sexuálním vzrušením, vášnivostí, extází a přáním splynout s milovanou osobou

AGAPÉ – obětavá a altruistická láska, jíž jde v první řadě o partnerovo štěstí

LUDUS – hravá láska, v níž nejde o závaznost, nýbrž o sexuální dobrodružství

Pro ženu pak:

PRAGMA – pragmatická láska, připoutání k partnerovi a závazek z toho plynoucí

MANIA – majetnická, kořistná láska charakteristická žárlivostí, výlučností, fascinací, a idealizací.

A univerzální:

STORGÉ – přátelská láska založená na toleranci a důvěře

Tyto vzorce primárně působí v projevech lásky, přičemž je potřeba dodat, jak říká Karsten, je možné, že jejich intenzita nebo vzájemná kombinace je rovněž rozdílná.²¹ Vystižný soud nad tímto přehledem nabízí Karsten: „Typickému muži jde více o napětí a vzrušení (romantická láska), dobrodružství a změnu (hravá láska) nebo o to, aby někomu poskytl jistotu a zaopatření (obětavá, altruistická láska). Pro ženy znamená ztráta manžela často i dnes sociální úpadek a finanční nouzi, neboť je patrné (vždy aktuálně) že zámožný muž je ženě zárukou bezstarostné budoucnosti pro ni i pro její potomstvo. Dobrý důvod pro to, aby se svého partnera zmocnila a přivlastnila si jej, a také pro to, aby svůj vztah navenek představovala jako cosi exkluzivního, jako ideál“ (Karsten, 2006, p. 119).

Jako typicky mužské atributy se ukazují: aktivní, lépe snáší tlak, je soutěživý, snadno se rozhoduje, jen tak se nevzdává, je sebejistý, je nezávislý, cítí svou převahu. Typicky ženské jsou pak: vnímá pocity druhých, je schopná navazovat vztahy, je laskavá, je srdečná ve svých vztazích, pomáhá druhým, je vlídná a něžná, má vůči ostatním porozumění. Nicméně je nutné dodat, že vzájemné prolínání atributů je také časté; spousta mužů se považuje za expresivnější než lecjaká žena, a spousta žen se posuzuje jako více instrumentální než mnohý muž.

---

²⁰ Hartmut Karsten 2006, používá rozlišení Searse, 1988.

²¹ Ověříme z rozsáhlých dodnes používaných průzkumů; např.: *Dotazník k měření pohlavně specifických znaků* (stov. Spence a kol., 1975) in Karsten, 2006, p. 25.

Na duální model mužskosti a ženskosti navázal Bem²² (1976) znovuoživením konceptu „androgynie“ (obojpohlavnosti), kde osobnost každého člověka obsahuje i prvky druhého pohlaví.

Na pravděpodobnost působení pohlavních hormonů (androgenů a estrogenů) na chování mužů a žen skrze psychiku poukazuje především Karsten, ale i biopsychologové (např. Bischof-Köhler, 2002) a antropologové (např. Rudolph, 1980).²³ Díky tomu pak můžeme vnímat vztah: pohlavní chromozom -> pohlavní hormony -> psychika -> pohlavně specifické chování, který nám pomůže rozdělit ženy a muže podle , sociálního, biologického²⁴ a psychického pohledu na:

Ženy: „sociální afinita“, tj. záliba v mezilidských stycích

orientace na osoby

sklon k setrvačnosti, usedlosti a přehlednosti vztahů (např. rodinných)

„expresivní chování“

Muži: „agrese“, tj. zacházení s okolními objekty

jejich zkoumání a vyrovnávání se s nimi,

orientace na věc a cíl,

iniciativnost, nikoliv však nutně agresivita

„instrumentální chování“

Nyní, již po přiblížení biologické predestinace je patrné, že muž má v kontaktu s láskou jisté nedostatky a následně problémy. Zajímavě to vystihuje americká psychologka Susan Edwardsová: „Pro muže je někdy těžké věřit v lásku. Vyžaduje to ohromnou odvahu...“ (1996, p. 29). Na konci své knihy, která se tomuto tématu věnuje navíc tyto muže označuje jako: „moderní rytíře“ (Edwardsová, 1996, p. 197). Považuji tento názor za důležitý, neboť předznamenává, že láska je v podstatě muži více cizí, a tím že se jí pak s nějakou ženou nechá unést, dokazuje, že může mít muž větší tendenci/zápal milovat (stejně je to i naopak, v příkladu vztahu ženy a např.: atributu vojenské služby).

---

²² Hartmuta Karsten, 2006, p. 26-27 cituje Bema z *Psychologie heute* 9, p. 54-59.

²³ Karsten, 2006, p. 28 uvádí Bischof-Köhler, 2002: *Von Natur aus anders. Die Psychologie der Geschlechtsunterschiede*. Kohlhammer, Stuttgart, a dále; Rudolph, W. (1980) *Geschlechtsunterschiede – Entstehung und Entwicklung. Mann und Frau in biologischer Sicht*. Beck, München.

²⁴ Na těchto biologických základech pak staví procesy učení a výchovy, které od narození vytvářejí individuální a sociální pohlavní identitu jedince“ (Karsten, 2006, p. 29).

2.2 Antika a středověk

Abych přiblížil aktuální společenské postavení vztahů mužů a žen v naší společnosti (směr vývoje společnosti), je nutné se vrátit do historie a objevit směr ze kterého současné trendy zacházení s partnerstvím prošly. Podle mého názoru, nalézt potřebné informace k tomuto tématu a interpretovat prameny zcela správně, jež se vztahují k historii páru, představuje poměrně velkou překážku, neboť se domnívám, že dříve literatura o této problematice nebyla tak častá.

Jedna z hlavních otázek je, jestli byla Lásky a manželství v dřívějších dobách (nutné vnímat „spojení“ germánské, římské, křesťanské tradice) nějakým dynamickým způsobem vnímána. Na tuto otázku se budu snažit odpovědět vlastními myšlenkami nebo pomocí názorů historičky Leah Otis - Cour, kterou jsem pro danou kapitolu shledal jako velmi přínosnou.

Význam slova „rodina“ (latinsky *familia*), v pozdní antice často rovněž označovaný jako *domus*, zahrnoval více osob, šlo o oba rodiče, nezletilé i zletilé děti, služebnictvo a otroky. Dále se toto slovo nevztahovalo jen na lidi, ale i na majetek, dědičné panství dané domácnosti, včetně prvku autority hlavy domácnosti u jejích členů, „*patria potestas*“ v římském právu (Otis–Cour, 2002, p. 22).

Schwanitz se domnívá že muž nezapadá do civilizace. Pokoj s vkusným nábytkem, květiny nebo sladění koberce a tapet není mužův biotop. Harmonie ho znervózňuje. Je učen k agresi. Žije v prostředí garáže, dílny nebo hospody. „Pro pobyt v civilizaci musí být vychován“ (Schwanitz, 2009, p. 27). Společnost (principem ženy) zkrotí muže tím, že se jím nechá ovládat, aby si připadal ve svém živlu. Příkládám i opačný názor M. Gándhího; „Muž ovládl ženu už na úsvitu dějin, a ona z toho získala komplex méněcennosti: nakonec začala věřit v mužskou teorii, podle níž stojí na nižší úrovni (Stern, 2004, p. 149).

Patrně podvědomým prostředkem pro vštípení rodiny muži do hlavy se stal sex, který prověří, zda se vztah vyplatí (nyní sex jako odměna za otcovskou věrnost odpadá). „Tento motiv zkrocení je pak znám jako *La Belle et la Bête*, tedy „kráska a zvíře“ (Schwanitz, 2009, p. 28). Např. v malířství vyobrazil Angel, Graf von Courten's obraz s názvem „*Láska a síla*, který se součástí přílohy.

Tento obraz je zde uveden z toho důvodu, že podle mého názoru pro tuto práci charakterizuje vyhodnocení celé problematiky lásky mezi mužem a ženou. Zobrazuje tak „výsledek práce“ ovšem ne z teoretického, ale z výtvarného pohledu. Představuje

ženu, která odzbrojí muže svými zbraněmi (sex i společenské chování) a z muže lva se stane již jen předložka v pokoji, který žena zařizuje. Tím podle mého názoru končí celá společenská iluze partnerské lásky.

Jak se ale vztah muže a ženy promítne při vztahu k dítěti? Porod stanoví matku jasně, ale otec je pochybný, proto se vztah otce a dítěte vystavěl uměle, společností k rodině přes sňatek. Jenže jak přesvědčit muže, že mu byla žena věrná? Má jen její slovo. Proto mu uměle společnost přiznala privilegia (která vnímám spíše jako povinnosti, pozn. aut.), aby nechal dítě vyrůstat pod svojí střechou. Celá chytrá léčka je umocněna tím, že „ženy otcovskou lásku povýšili na normu“ (Schwanitz, 2009, p. 51).

Co se týká lásky k dítěti, u ženy je to jasné, avšak muž je složitější. „Protože matka prožívá lásku ke svému dítěti tak přirozeně a nezpochybnitelně, podsouvá stejné city i na otce. A protože on ví, že se to od něj očekává, předstírá otcovskou lásku stejně jako žena orgasmus“ (Schwanitz, 2009, p. 47).

Tedy muž se poté stává vyřízený. Žena upřednostňuje dítě, a dítěti on konkurovat nemůže v téměř žádné stránce. Muž z manželství pravděpodobně nabude pocit, že ho žena jen využila a přijala ho pouze jen jako tvůrce a živitele toho malého.

Žena se stane ženou, aniž by pro to cokoliv udělala (přirozený fenomén), ale muž se mužem stane až po společensky organizovaném rituálu (uměle, díky ženám), plného zkoušek, vymezení se všemu, co je ženské, včetně matky, musí se naučit vzorce chování, pokud selže, ztratí úctu. Pro ženu není nic takového, jí se „pouze změní status z neprovdané na provdaná“ (Schwanitz, 2009, p. 65-67).

Idea lásky v celé historii „zbavuje svět banality a vnesla kouzlo do všedního dne“ (Schwanitz, 2009, p. 253). Láska se ale podvědomě stane nástrojem genů a společnosti, přičemž jsou šanci/zbraní žen, jak si muže získat, avšak přidáním manželství to ženy celé podtrhnou. Plochá láska (při níž je dítě primárním cílem) slouží pro zblbnutí ženy k souloží a muže aby se staral.

„Historikové si uvědomují, že manželská jednotka mohla existovat i v tradičních společnostech „lovců a sběračů“, jako jsou třeba Křováci, a že malá rodina nemusí být nevyhnutelně výsledkem vývoje moderní civilizace“ (Otis – Cour, 2002, p. 18).

Dále Otis – Cour uvádí názor britského antropologa žijícího v USA Robina Foxe, který tvrdí že jedinou skutečnou biologickou a lidskou strukturou, jež byla základem všech společností, je vztah matky a dítěte: jak do toho zapadá otec, je druhořadé a v jednotlivých společnostech výrazně rozdílné (Otis – Cour, 2002, p. 18).

Podle Otis –Cour se dnes většinou historikové shodují na tom²⁵, že příbuzenské vztahy se vyvíjely od systému „horizontálního“ (zahrnuje bratrance a sestřence z matčiny i otcovy strany) příbuzenství v ranném středověku k „vertikálnímu“ (je důležitá rodová linie – od jedné generace ke druhé) příbuzenství středověku vrcholného (patrné u velkých a vyspělých civilizací.)

Tento přechod velmi dobře zachytili Georges Duby a Karl Schmidt²⁶ ve svých pracích o vzniku a vývoji šlechty. Tato nová dynastická vertikální identita, postupující od královských rodů k vyšší šlechtě, odtud na nižší šlechtu a nakonec zasáhla i obyvatele měst souvisí se snahou nahromadit a udržet rodinný majetek, který tím pádem přechází na nejstaršího syna. Tato mužská primogenitura (plus vztah k geografické lokalitě) se díky „uklizení ženské rovnosti“ dokázala vypořádat s omezenými zdroji a velkým nárůstem obyvatelstva nebo i migrací. Tento postup se podle mého názoru uchovává v jisté formě dodnes, v postupném vztahu; antika – středověk – moderna, časová přeměna: tlupy, klany, rody, famílie, rodiny, páry, nesezdané soužití (aktuálně). Posloupnost nejen ve formě rodiny ale i domu. Z velkých osad na velké domy, ty poté na malé domy až na pokoje v panelových domech (aktuálně).

„Koncem raného středověku se právní postavení žen všeobecně uznávalo mnohem více, než v jeho začátcích“ (Otis – Cour, 2002, p. 26).

Domnívám se ale, že změna ženského potenciálu mohla proběhnout následovně. Ženy nebyly více politicky/společensky vlivné (nemohly díky pozici být), ale cenné byly z toho důvodu, že pokud muž zemřel, jeho žena mohla držet bank pro jeho potomky. Představovala v této době úplně něco jiného. Její nová role vyústila v takovou jaká byla, přirozeně, protože nebyla jiná přijatelná možnost, a vyústila do současnosti (do před-feminismu).

V postupu času role ženy více ceněny jako manželky než jako sestry - což pravděpodobně vedlo k větší váze záležitosti rodokmenu.

Zde je patrné, že muži dávají právní pravomoc ženám jednak z důvodu zachování rodu (ekonomického a politického) a jednak z projevu jakési úcty (sociální interakce, možná všeobecné/biologické lásky k ženskost).

---

²⁵ Otis – Cour, *Rozkoš a Lásky*. (kapitola *Od „horizontálních“ k „vertikálním“ příbuzenským vztahům*, p. 20), 2002.

²⁶ In Otis – Cour, 2002, p. 21.

Jaká je ale odpověď žen za ztrátu rovnosti? Myslím, že v reálu nebyla jiný možnost než se přizpůsobit. O literatuře této doby píše Otis – Cour že na jedné straně existovala díla ženám přející, např. autor Pierre Abélard (1079-1142), nebo Christine de Pisan²⁷, který by se už mohl přiřadit k feministické literatuře. Vznikala ale i díla namířená proti ženám, tzv. misogynií literatura, tvořená zejména duchovenstvem ovšem odsuzuje ženu, pouze jako symbol sexuality. (Otis - Cour, 2002) Tvořena je proto, z mého názoru, že žena jako taková vzbuzuje u těchto zastánců cudnosti chuť/sílu/moc podlehnout.

Je to patrné, neboť muži, ať už věřící nebo ne, vidí (bez ohledu na status, podvědomí je silnější) a hlavně si uvědomují krásu žen které na ně podvědomě/biologicky/pasivně působí, a proto je musí odstranit z očí, aby jim nevzala jejich snahu a potenciál. Ovšem ženská moc sahá jen tam, kam jí muž dovolí zajít. Muž který kontroluje sebe na 100% je vítězem (nemám na mysli extrémní křesťanský asketismus rozšířený ve 3. století). Nicméně, jak neochotně připustil i svatý Pavel, lépe se oženit, než se usouložit.²⁸

Je velice důležité vnímat v tomto období i církev. Mezi církevní normy pro sexuální život patří; nerozlučitelnost manželství aneb celoživotní monogamii a zákaz incestu (Jack Goody, historik vycházející z antropologie, vidí v tomto „protiincestním“ tažení skutečné spiknutí ze strany církve, která se snaží „snížit počet dědiců a tak zvýšit počet případů, kdy by dědictví mohlo být odkázáno jí. Mnoho kánonů církevních koncilů zakazovalo styk muže s menstruuující ženou a styk o svátcích“ (Otis – Cour, 2002, p. 51). Ovšem diskutabilní zůstal fenomén konkubinátu.

Až do 14. století se platily poplatky za sexuální přečiny, tzv. *legerwite*. Cizoložství je nekompromisně těžký hřích, neboť vždy znevažuje manželův nárok na otcovství. Omezení prostituce prakticky nevyhnutelné až do 13. století (Otis – Cour, 2002, p. 68, p. 74).

Koncem středověku v této problematice jsou tendence pozvolného rozpadání. Volba partnera začíná být přísná již podle jiných/individuálních kritérií. A Sex hřích nahrazen Sexem slastí.

Každopádně konec středověku přináší patrně největší rozkvět „sexu hřichu“ v lidských dějinách, neboť dříve (mino antiku) byla v této otázce vysoká přísnost. Do současnosti nám sice ještě přenechává více či méně přísná odsouzení v otázkách –

---

²⁷ P. Abélard a Ch. de Pisan in Otis – Cour, 2002, p. 40.

²⁸ Otis – Cour, 2002, p. 47 uvádí názor svatého Pavla.

incestu, svádění nezletilých, zoofilie, prostituce, či sadomasochismus, jak říká Lipovetsky (1999, p. 70), nicméně poslední desítky let však přinášejí úlevu od všeho. Láska díky společensky uvolněné atmosféře může tak vypuknout i na pracovištích nebo plesu (již bez striktnosti). I když sexuální pobídku již vidíme všude, musí být ignorována a hranice utužovány. To podle Schwanitze problematizuje vztah mezi synem a matkou (Schwanitz, 2009), (matka zamilovaná a syn čím dál více zmaten). Současnost může nabídnout už i relaxování sexem.

2.3 Současnost

„U žen očekává pasivita a jemnost a u mužů agrese“ (Elshtainová, 1987 v Giddensovi, 1997, p. 112).

Role odlišení pohlaví (přisouzením různých atributů) u věcí každodenního kontaktu se následně přenáší i na děti, např.: hračky (chlapci techniku a dívky kuchyňku a panenky). Americká psychologka Esther R. Greenglass (1995) v této souvislosti tvrdí, „že hračky nabízené chlapcům podporují *směřování z domu*, zatímco v děvčatech mají poskytované hračky posilovat a podporovat *domácí aktivity*“ (Karsten, 2006, p. 65). Dalším příkladem jsou pohádky (vyjadřují velmi tradiční postoje, pokud jde o úlohy obou pohlaví i o cíle a ambice, jež přisuzují chlapcům a děvčatům), školní docházky (chlapci dílny a dívky domácí práce – v západních kulturách), oblečení (mimo moderní unisex), a hlavně způsob jednání s nimi určí dítěti směr.

Žena je tedy nástrojem lásky. „žena je ztělesněním nenásilí, které představuje nekonečnou lásku...“ (Stern, 2004, p. 105). Podle toho můžeme říci, že je její vina, když je její muž nezamilovaný (nestačí již na okouzlení). Gándhí říká, že se láska dá zvýšit a zkvalitnit např.. „Ženě přísluší naučit se odolávat žádostivosti svého manžela. Pokud totiž začneme používat antikoncepci, bude to mít hrozné následky: muži a ženy spolu budou žít jen kvůli potěšení ze sexu. Budou změkčilí, pomatení a stanou se z nich duševní i morální trosky“ (Stern, 2004, p. 68).

Na popud ženské zpronevěry vznikla antikoncepce (sterilizace je pak její nejvyšší formou) proto, že se ženy nenaučily říkat ne v sexu, a to navazuje Gándhí, že ženy sexem degradují ženskost jen na sexuální cíl (Stern, 2004).

Nyní se práce zaměřuje na tematiku společenské výchovy k určitým postojům v hodnocení partnerské lásky. Domnívám se, že naučené chování/jednání, jak vnímat rozdílné pohlaví, je pro následné hodnocení lásky u dospělých lidí velmi důležité. Z toho důvodu bych rád zmínil psychologické teorie vzniku a vývoje pohlavních rozdílů, které vymezují základní hranice v následném jednání; Teorie utvrzování (počítání pochval a trestů) - chlapci a děvčata jsou již od nejtělejšího dětství utvrzování v takových způsobech chování, které společnost považuje za přiměřené jejich pohlaví. Teorie napodobování (imitační) spočívá v tom, že chlapci a dívky získávají chování pro své pohlaví tím, že pozorují vzory téhož pohlaví a jejich pohlavně typické chování napodobují a přejímají. Podle vzoru L. Kohlberga dítě si nejprve musí vybudovat vlastní vědomí nezměnitelné identity, aby bylo schopno si vybírat a přejímat způsoby chování, které se k jeho pohlaví hodí. Dále pak Teorie ztotožnění (identifikační) tvrdí, že pro ustavení pohlavně specifických způsobů chování mají ústřední význam takzvané primární vztahy. Děvčátko se „identifikuje“ s matkou a chlapeček s otcem. V závěrečné Teorii poznávání (kognitivní) se dítě vypořádává se svým fyzikálním a sociálním okolím. Tímto způsobem získává vědomosti a schopnost stále diferencovanějšího usuzování (Karsten, 2006, p. 31 – 46).

Souhlasím s názorem Hartmuta Karstena; že se děvčatům obecně méně důvěřuje, méně se od nich očekává, jsou méně pod dozorem, ale zato jsou silně omezovány jejich snahy o nezávislost – chlapci jsou na tom jinak. Výsledky průzkumů poukazují také na to, že v dalším průběhu dětství se rodičovské nároky na „správné“ chování děvčat a chlapců podle stereotypu pohlavních rolí stále zvyšují (Karsten, 2006).

Podle Karstena: „někteří vědci tvrdí, že chlapci, které rodiče od samého počátku nutí, aby byli co možná nejvíce samostatní a nezávislí, jsou ošizeni co do emocionality mezilidských vztahů. Protože jim v kojeneckém a předškolním věku rodiče většinou odpírali láskyplnou péči a vřelost, nemají dostatečně vyvinutý smysl pro vzájemné ohledy a pochopení, nedovedou se dost vcítit do druhých, nechápou tak dobře význam mezilidských vztahů a koneckonců je též obtížně navazují (Karsten, 2006, p. 67).

Dále je tedy důležité, že se dítě naučí svoji roli, a chová se podle ní „mužsky“ nebo „žensky“ každodenně až do smrti, čímž roli sociálně reprodukuje (zejména mladším) a přitom rozdílné role již vnímá jako samozřejmost.²⁹

---

²⁹ Giddens, 1997, p. 117 uvádí i další autory této myšlenky; Lorberová, 1994, Bourdieu, 1990.

Na důležitý fakt upozorňuje Karsten, že: „prvních deset let života dítěte je jeho výchova téměř výlučně v rukou žen. Doma je to matka, v jeslích a ve školce vychovatelky, ve škole učitelky. Vyrůstajícím chlapcům pak často docela chybějí mužské vzory a blízké osoby, a tak se ve své snaze o ustavení své mužské pohlavní identity obracejí ke stereotypním, nerealistickým obrazům mužů, jak je podávají především hromadné sdělovací prostředky“ (Karsten, 2006, p. 76).

Dále navazuje americká psycholožka a feministka Carol Gilligan: „Rozdílnost socializace podle pohlaví se ještě prohlubuje v pubertě a v letech následujících. Jejím výsledkem je rozdílné sebepojetí mužů a žen“.³⁰

Celkový přístup pak v chlapci zanechá, že se má naučit ovládat ostatní (včetně sebekontroly). Nicméně vývoj a směr chování u chlapců není kontinuální tak jako u dívek, a proto ho nemůžeme předvídat. Společnost, rodina (jako umělé instituce) to vše syny příliš svazuje. „U chlapců jsou špatné výkony nehoda, dobré výkony vynikající nadání. Naproti tomu dívky svádějí dosažené úspěchy na vnější příčiny, zatímco za špatné výkony přejímají plnou odpovědnost – když tento postoj přijmou do svého sebepojetí, nemohou si připadat jako strůjkyně svého štěstí.“ Tímto přístupem k výchově vzniká pak „naučená bezmocnost dívek; dívky si málo důvěřují, vyhýbají se konkurenci a soupeření, snadno si připadají bezmocné a méněcenné“ (Karsten, 2006, p. 78-92).

Moderní instituce jako škola, diskotéka, kluby apod. mladým ženám a mužům pak mohou fungovat jako burza kontaktů.³¹

Karsten píše že některé severoamerické vývojové psycholožky (např. Zahn-Waxler a kol., 1991) se dokonce domnívají, že způsobem chování matek dle tradičních rolí – v konfliktních situacích rezignují a jsou smutné, zoufalé a v depresi, předávají generace matek svou depresivitu na generaci svých dcer.³²

Co se dále týká budoucích kritérií výběru, jak např. říká Karsten, jsou „muži ve výběru svých sexuálních partnerek méně vybíraví než ženy, což má pravděpodobně biologický základ“ (2006, p. 110). Dalo by se říci, že ženy volí co to kvality, muže tedy poté přirozeně do kvantity; geneticky předurčeno, ale společností hlavně názory žen zamítáno. K tomuto bodu považuji za přínosné zmínit názor Schwanitze: „Muž nevěrou

---

³⁰ Názor Carol Gilliganové je citován v díle Karstena, 2006, p. 96.

³¹ Karsten, 2006, p. 101 uvádí názor Tillmanna, 1993.

³² viz. Karsten, 2006, p. 93. Barry a kol., 1957 zveřejnily že vůle a schopnost pečovat o druhé, je specificky ženským cílem: v 82% zkoumaných kultur platí výlučně pro dívky! Naproti tomu úspěšnost a sebedůvěra jsou typicky mužské výchovné cíle v 87% a v 85% kultur.

potvrzuje svoji mužnost. Žena nevěrou znevažuje nárok muže (na potomka, pozn. aut.), rozváže vztah a ztratí chleboďárce“ (Schwanitz, 2009, p. 213). Zrcadlí se v tom že ženy díky svému sexuálnímu chování se (musejí) více zahalují, aby „nevyvolávaly sexuální podráždění v kdekákomu muži“ (Karsten, 2006, p. 110). Kolize s touto myšlenkou tvoří moderní demokratické sexuální smyšlení, která vyzývá ženy, aby působily např. na konzumní muže.

Na toto navazuje další pohled, a sice klíčové/osobní vnímání/porovnání hodnoty aktuální rovnice: láska = kohabítace, (degradace lásky ještě navíc povýšena nesezdaným soužitím), nebo dále vztah milování a koitu (kopulace). Tyto vztahy se dále promítají na další problematiku, o které píše Schopenhauer (1992), zda může jistota lásky utěšit nedostatek sexu, a naopak –může čistý/nezávazný sex zalepit touhu po lásce (nesexuální, nebiologické).

Celá podvědomá a pasivní aktuálnost člověka se pak v jakémkoliv milostném umění (poesie, malířství, sochařství, hudba) projeví jen jako pikantní popis (unikem z reality) oné vášně. Samotné normy sexuální přitažlivosti (co je krásné, pozn. aut.) se ve většině kultur podle Giddense týkají spíše fyzického zjevu ženy než muže“ (Giddens, 1997, p. 122).

Podstata nepovrchní lásky (vnitřní interakce, pokud existuje) zůstává hodnocena stále stejně, po celé generace. Sexuální láska (vnější interakce) pod vlivem křesťanství (náboženstvím komplexně), omezena jen na plození dětí, ale v 19. století je církev vytlačena lékařstvím/biologií, a díky tomu se v západních zemích za poslední 3 desetiletí jsou názory na sex tolerantnější (Giddens, 1997, p. 123). (Giddens poukazuje ve výše zmíněné fázi na vznik dvojího měřítka s jeho pozůstatky, které dodnes nezmizeli.)

Moderní dlouhodobý sklon vyznačování nepřátelství k sexualitě (církev) demokratická modernita nezvrátila, jen k němu našla nové přístupy, přičemž se stále rozvíjí liberální nárok na sex (underground, hippies, antikoncepce).

Touto tematikou se zabývají „Gender Studies“, které vnímají odrazy změn ve společnosti samotné; rodinné vztahy a partnerství pak zrcadlí celou (novou) společnost.

K teoretickému závěru této kapitoly jsem se z veškeré literatury nechal inspirovat knihou *Muži. Výzkum živočišného druhu* německého literárního vědce D. Schwanitze, který poznamenává: „Muž se v lásce mění více než žena“ (např.: ženská láska zbavuje muže kontaktů, kterých i tak má muž méně, pozn. aut., Schwanitz, 2009, p. 258, p. 284).

Ze současnosti můžeme pozorovat, že se „množství“ lásky (ne sexu) v průběhu dějin zmenšuje (alespoň tak to působí). Antika - hodně lásky, středověk v západní Evropě - méně, novověk - nejméně. Jiné priority a možnosti modernity by podle mého názoru mohly být správnou odpovědí, proč tomu tak je.

Na závěr této kapitoly bych rád uvedl několik citátů³³ (které podle mého názoru mohou „věrně“ odrážet podstatu pravé lásky):

„Žena je schopna milovat muže jen proto, že ho nepřeje jiné“ (Tennessee Williams).

„Láska? Člověk se mění z housenky v motýla, miluje-li“ (Sigmund Freud).

„Čím víc jí dávám, tím víc jí mám“ (William Shakespeare).

„Polibek je výměna duší“ (Platón).

„Dokud muž ženu miluje, hovoří s ní hlavně o ní; přestane-li ji milovat, hovoří s ní o sobě“

(Johann Wolfgang von Goethe).

„Láska ukazuje člověku cíl jeho života. Rozum ukazuje prostředky, jak jej uskutečnit“

(Tomáš Garrigue Masaryk).

2.4 Zpracování lásky

V této klíčové (popisné) kapitole bych se rád věnoval porovnání hodnoty lásky mezi mužem a ženou v grafickém/numerickém měřítku, jednak proto, že budou mít ukotvené informace věrohodnější/srozumitelnější aspekt, a jednak z toho důvodu, že nabude tato práce i nefilozofické představy pomocí jiného vědního oboru. Dále tento pohled může více vyzdvihnout multidisciplinární povahu práce.

Jako jeden z úkolů této práce jsem si kladl, aby poskytla potřebné informace pomocí kterých v závěru práce udělám vlastní, objektivní obrázek o formě lásky,

---

³³ Zdroj: Vikicitáty, dostupné na: <http://cs.wikiquote.org/wiki/L%C3%A1ska>. [Cit. 22.2.2010. (18:46)].

příčemž hodnotícím kritéria, která jsou u každého člověka jiná, budou mít dostatek prostoru, pohybovat se mezi fakty/mustry.

Nyní se pokusím nastínit/představit odpovědi na klíčovou otázku mé práce (zda ženy milují více než muži) zasadit výše zmíněné teze do faktických „výzkumů“ z pohledu dalších autorů. Chtěl bych začít Karstenem a jeho výstižně shrnujícím názorem: „Muži sice dosahují v prvních měsících po seznámení v průměru vyšších hodnot na „stupnici lásky“ vytvořené Rubinem a jeho spolupracovníky (1981), jinými slovy, rychleji než ženy se „zamilují po uši“. Ukazuje se však, že ve vztazích, které přetrvávají, bývá síla lásky měřená po dvanácti měsících u žen větší než u mužů, zatímco ve vztazích, které se do roka rozpadnou, je tomu naopak“, a dále Karsten říká: „Dojde-li k rozchodu, bývá to především pro muže traumatická zkušenost s negativními následky a důsledky. Průzkumem, jehož se zúčastnilo 231 dvojic ve věku kolem dvaceti let, zjistil Rubin (1981), že ženy snáze než muži opouštějí vztah, jestliže jim připadá problematický. Zdá se, že muži jsou spíše romantici, zatímco ženy bývají realističtější. Po rozchodu zůstávají bývalí partneři dobrými přáteli spíše tehdy, když jej žádal muž, než když jej přivedla žena“ (Karsten, 2006, p.120).

Nyní se pokusím zvýšit můj nadhled práce pomocí několika článků o dané tématice. Zvolil jsem tři, přičemž každý z nich nabízí na vztah mezi mužem a ženou různý pohled. Článek Anny Miliánové, které uveřejnila již na toto téma tři články na veřejném serveru s různými rubrikami www.babinet.cz s názvem *Ženy milují více*³⁴ podle mého názoru hovoří o lásce povrchně a celý článek vyznívá spíše jako osobní online zpověď proti nesmyslnosti osudu postaveném na útoku na vlastnosti (žárliivost, komunikativnost, závislost, pokrytectví) mužů, a to vše proto, že mluví o následcích, ale ne o příčinách. Pohaní mužské vlastnosti a na to nasadí verdikt že muži nemilují, přitom ale o lásce není ani zmínka, přejde mi to jen jako zoufání nad nespravedlivostí.

Další článek patří Mgr. et Mgr. Šárky Kubcové s názvem *Nejnovější poznatky z oblasti výzkumu mužských sexuálních myšlenek*³⁵ na serveru www.planovanirodiny.cz. V tomto již věrohodnějším článku autorka píše o fantazii, jako o spojnici sexu a lásky. Zmiňuje fakt, že mužské prožívání lásky pohledem fantazie se v mysli soustředí výhradně na styk s atraktivní ženou při zvýšené pozornosti na anatomii (muži realizují

---

³⁴ MILIÁNOVÁ, A. *Ženy milují více*. [online], 14. 11. 2003. URL: <http://www.babinet.cz/zobraz.php?729>. [cit. 4.3..2010, 9:35].

³⁵ KUBCOVÁ, Š. *Nejnovější poznatky z oblasti výzkumu mužských sexuálních myšlenek*. [online], 2006. URL: <http://www.planovanirodiny.cz/view.php?cislocianku=2007013001>. [cit. 4.3..2010, 9:56].

lásku pro sex, pozn. aut). Naproti tomu je fantazie ženy orientovaná ne na genitálie muže, ale spíše na atmosféru a okolí styku (autorka uvádí i názor, že ženy sní často i o „znásilněné“ formě styku; toužící po nespolečenském způsobu za který nesou poté vinu muži). Součástí jejího článku jsou i zajímavá data z výzkumu Sexuologa Alfreda Kinseye.³⁶

Tuto myšlenku vlivu fantazie považují za přínosnou (pro její biologické touhy s muži a nebiologické spojení touhy s ženou), nicméně podstaty lásky se dotýká autorka okrajově. Jako hlavní pramen ale uvedu článek Pavla Kastla³⁷ z knihy *Tajemství lásky*, který pojednává o rozdílech mezi mužským a ženským pohlavím v otázce sexuální lásky. Začíná pohledem na zvířata, u kterých bývá pravidlem, že samčí pohlaví vyhledává samičku, se kterou právě on dosáhne slastnějších pocitů při vzájemné kopulaci. Z toho odvozuje že energie lásky je u samců rozložena jinak, více emocionálně, a většina jejich energie lásky směřuje pouze na kopulaci se samicí a touhu po pohlavním spojení s ní, které velmi intenzivně prožívají. Z toho poté plyne že se k ostatním tvorům (i ke svým potomkům) se však zevně chovají zpravidla hruběji než samice. Samice zase naopak zpravidla méně intenzivně prožívají pohlavní aktu, zato však jsou k ostatním tvorům zjevně něžnější a více milují svá mláďata. Jejich láska je sice méně intenzivní k jednomu objektu (samci), ale více citlivější ke všem ostatním tvorům.³⁸

Vrchol dynamiky lásky můžeme vnímat podle vztahu: biologie-člověk-hormony-kopulace-orgasmus. Kastl vysvětluje, že muž zpravidla prožívá mohutný orgasmus, zatímco žena orgasmus mít může, ale také nemusí, kdežto pro muže je orgasmus (vyvrcholení) nutností. Muž při tomto aktu více vydává a méně přijímá, žena více přijímá a méně vydává. (Kastl uvádí i zajímavou skutečnost že muž často nemůže při pohlavním styku ani mluvit, žena ano.)

---

³⁶ 89 % mužů a 64 % žen během masturbace sní.

84 % mužů se vzruší pouhou představou na sexuální aktivity se ženou.

4 muži z celkového vzorku, který čítal 5.000 mužů, udali, že jsou schopni dosáhnout ejakulace pouze pomocí svých představ.

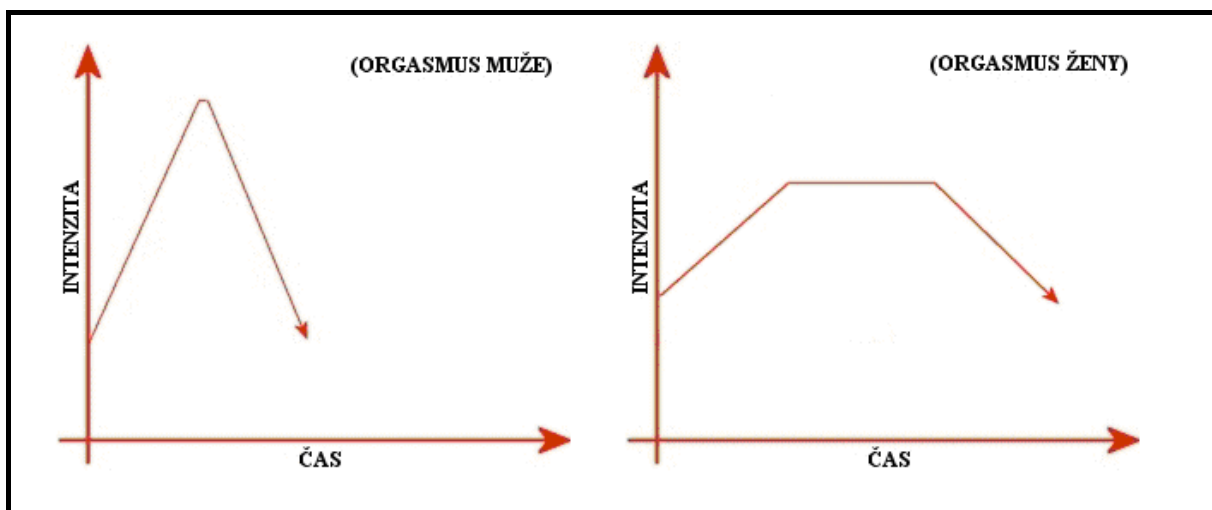
2 % žen mohou dosáhnout orgasmu použitím své fantazie.

31 % žen uvedlo, že nebyly vzrušeny představou sexuální aktivity s muži.

další výzkum ukázal, že fantazie mužů jsou více explicitní, zatím co fantazie žen jsou více emocionální a romantické.

³⁷ Pavel Kastl uveřejněný na <http://www.pavelkastl.cz/tajemstvilasky/index.html>

³⁸ tamtéž.

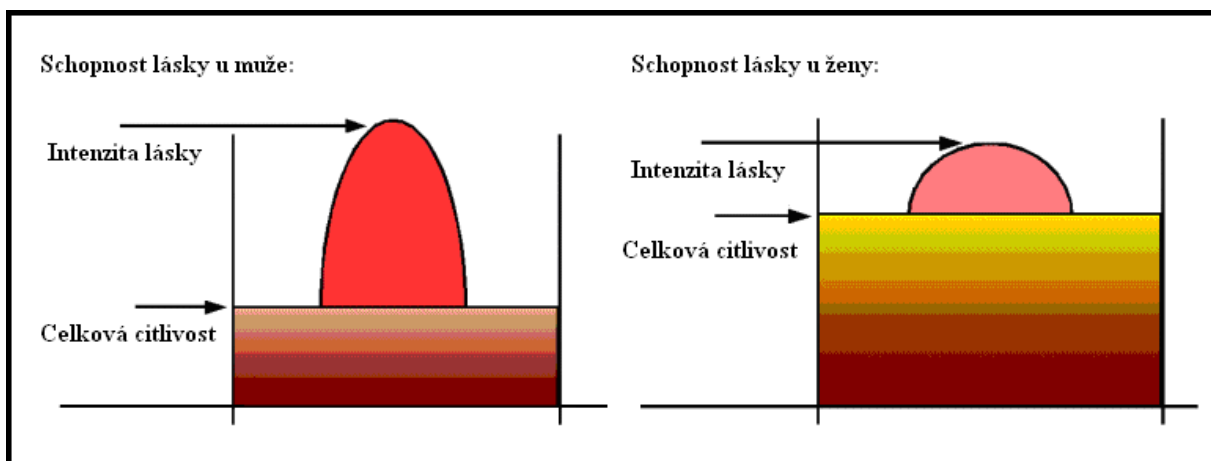
Obrázek 2 Orgasmus (zdroj: <http://www.pavelkastl.cz/tajemstvilasky/index.html>)

Kastl představil i grafické zpracování pocitování slasti při orgasmu. Všeobecně je vyjádřeno že orgasmus muže má vyšší intenzitu, ale nižší hranici pocitů a kratší čas svého trvání. Orgasmus ženy má nižší intenzitu, ale větší šířku pocitů a delší čas svého trvání.

Stejný názor mají i mnozí další autoři, např.: Karsten.³⁹ Nad tímto názorem bych se rád zastavil, neboť ho považuji právě za klíčovou/zlomovou informaci mé práce. Domnívám se, že podle této myšlenky mohu již po jisté teoretické stránce v závěru práce odpovědět na otázku, zda láska znamená více pro muže nebo ženy.

Na následujícím obrázku je dle Kastla žena za normálních okolností v klidu naladěna celkově na prožitkově vyšší/citlivější celkovou citlivost. Naopak muž, pokud je v klidu, je naladěný na podstatně nižší citlivost, než žena. A pokud dochází ke klíčovému pocitu prožívání lásky a emocí, “vzplane” muž více než žena, a na malou chvíli dosáhne vyšších a intenzivnějších pocitů lásky než ona, a po té opět silně citově ochladne. Žena naproti tomu dokáže být jistým způsobem „rozcitlivěna“, po delší dobu, avšak její hloubka lásky nedosáhne hranice muže. Dalo by se říci, že žena má stálou hladinu vzrušivých látek, která se mnoho nesnižuje ani nezvyšuje. Trvalá a stálá hladina vzrušivosti ženu nevyčerpá tolik, jako muže s jeho proměnlivou emocionalitou, který jednou prudce vzplane a podruhé je nečekaně chladný.

³⁹ průběh sexuálního vzrušení a jeho opadání vykazuje pohlavně specifickou rozdílnost: rychlý vzestup i pokles u mužů, pomalý vzestup i pokles u žen. (Karsten, 2006, p. 109)

Obrázek 3 Schopnost lásky (zdroj: <http://www.pavelkastl.cz/tajemstvilasky/index.html>)

„Ženy chtějí být dobývány. Často zcela úmyslně vyvolávají scény a situace, které zvyšují jejich přitažlivost v očích mužů. Dělají, že se nechtějí milovat a přitom vnitřně touží po tom, aby je jejich partner „přemohl“ a dobyl. Ženy tak v sobě vyzdvihnou svojí ženskost a vzruší muže, kteří je pak s větší vášní chtějí dostat.“⁴⁰

Velmi správně neopomíjí Pavel Kastl ve svém díle *Tajemství Lásky* i touhu ega po attributech opačného pohlaví. Celkově ženám imponují úspěšní, asertivní fyzicky (či inteligenci) čímž se projevuje vnitřní touha žen po hrubosti kterou ženy maskují jemným zevnějškem. „Mužům imponují ženy, které jsou atraktivní, fyzicky krásné, které je sexuálně uspokojí, a které nemají hrubé a mužské rysy. Z ženy musí vyzářovat ženskost a jemnost, aby přitahovala normálního muže. Tak touží muž po jemnosti ženy a tuto touhu ukrývá pod svým hrubým mužským zevnějškem.“⁴¹

Otázka nevěry je řešena vnitřním hlasem/egem u muže tak, že mu říká aby podvedl, a dokázal všem i sobě svoji mužskost. Naopak žena je vedena dojmem/názorem okolí, že jsou stále atraktivní a že o ně mají jiní muži zájem, přitom si potvrdí, zda nevěnovali/nerozhodli svůj život věnovat špatnému muži. Myslím, že ze strany ženy se jedná o totální selhání, kdežto muže částečně omlouvá ego. (Teoreticky je možné, aby jak muž tak i žena pro naplnění „energie“ souložili s někým, kdo je vůbec nepřitahuje.)

Dále Kastl upozorňuje, že na některých ženách můžeme pozorovat mužské rysy (růst vousů, mužské kyčle a více ráznou a méně citlivou povaha), které mohou (mimo biologie) svědčit o poruše jejího principu ženskosti. Průkazná je i touha zastávat

⁴⁰ Pavel Kastl, na www.pavelkastl.cz/tajemstvilasky/index.html.

⁴¹ tamtéž.

náročnou mužskou profesi, například být soudkyní, policistkou nebo sportovec (závodník) je ve své podstatě nepřírozená. Kastl doporučuje aby se takové ženy naučit chovat více žensky. Osobně si myslím, že je dobré pro ego vědět, co člověk dokáže, ale princip ženskosti by měl být tím co je, spokojit se s tím a projevovat se tak (což je velmi důležité i pro okolí).

Závěrem se tímto vracím ke kapitole Tylera Durdna, který ve filmu *Klub rváčů* ústy Brada Pitta říká o moderní generaci synů emancipovaných matek že: „jsou (jsme, pozn. aut) generací mužů, která je vychována ženami, a proto neví, zda může být jiná žena odpovědí kterou muži potřebují“.

3. Výzkumná část

Tato část práce je zaměřena na výzkumné šetření, které se věnuje problematice moderního stylu života, jejího vlivu na partnerství a v poslední řadě otázce moderního partnerství celkově.

Empirická část by měla potvrdit nebo vyvrátit výše zmíněné myšlenky/fakta, které v mé práci zazněly. Pokud z výzkumu vzejdou velké rozdíly s předešlými řádky, domnívám se, že jde o prosté vyvrácení předpokladů, nebo díky ožehavosti tématu by to mohlo být i způsobeno fikcí respondentů.

3.1 Cíl šetření

Cílem šetření bylo zmapovat názory mužů a žen na moderní styl života, a jejich následné názory/postoje, které se promítají do jejich partnerského života. Šetření se zaměřilo na problematiku citů, obětování se, cílů a prožitků v heterosexuálním partnerském vztahu včetně důrazu na posedlost životním stylem. Zkoumané okruhy byly:

Předpoklad č. 1.

Předpokládám, že polovina respondentů bude preferovat moderní životní styl před tradičním způsobem.

Tento předpoklad je jádrem aplikace kapitoly 1. Cílem tohoto okruhu je zmapovat závislost/posedlost respondentů na moderním způsobu životního stylu (např.: odklon od tradic, víry nebo postojů a názorů k modernitě).

Předpoklad č. 2.

Ženy jsou více závislé na moderním stylu života.

Její verifikace/falsifikace bude určena poměrným počtem hlasů mužů a žen v následujících okruzích. K jejímu potvrzení je nutné, aby odpovědi mužů, byli méně orientované na společnost než odpovědi u žen.

Klíčové okruhy k předpokladům č.1 a č.2:

Jak hodnotíte celkově aktuální společnost?

Jaký je Váš vztah k práci? Kolik času věnujete zaměstnání?

Jaké jsou Vaše postoje ke stylu stravování?

Jaká je Váš vztah k nakupování? Nakupujete často? Baví Vás nakupovat?

Kolik času denně trávíte u televize a na internetu? (dohromady)

Co je hlavním smyslem Vašeho života?

Jaký je Váš vztah k přírodě?

Předpoklad č. 3.

Muži milují intenzivněji a krátkodoběji než ženy.

Je stěžejní záležitostí práce. Vycházím z teoretické konverze aplikace ztvárnění orgasmu od P. Kastla na model lásky. Potvrzení resp. vyvrácení předpokladu bude určeno intenzitou průchodu (citu k lásce), kterou dá respondent lásce. Samotná doba trvání má svoji otázku.

Klíčové okruhy k předpokladu č.3:

Čeho jste schopni se pro partnera/partnerku vzdát?

Co je hlavním kritériem Vašeho zájmu o potenciálního partnera/partnerku?

Kolik informací potřebujete vědět o potenciálním partneru/partnerce?

Kdy se Vám během vztahu vytrácí pocit zamilovanosti?

Pokud zjistíte, že už partnera/partnerku nemilujete, jaký postoj zaujmete?

Jak řešíte konfliktní situace s partnerem/partnerkou?

Odpustíte partnerovi/partnerce nevěru, a co je pro Vás nevěra?

Úvaha

Závěrem rozhovoru byla zařazena úvaha (důvodem zařazení bylo osvětlit výzkumu co nejnítěrnější myšlenky respondenta) nad mezní situací, ve které byla respondentům představena situace, ve které se mají na základě vnitřní intuice pokusit popsat co udělají a následně pak popsat z toho plynoucí rozhodnutí.

Zadání úvahy:

Představte si situaci, ve které se po závažné autonehodě ocitáte s Vaším partnerem/partnerkou včetně Vašeho dítěte, které je na zadní sedačce v potápějícím se autě. Váš partner/partnerka i dítě jsou v bezvědomí. Máte jen několik vteřin na rozhodnutí, než se auto zcela ponoří. Pokud se rozhodnete někoho zachránit, mějte na paměti že to může být jen jeden z nich.

3.2 Metoda výzkumu

Pro sběr dat byla zvolena kvalitativní metoda výzkumu pomocí strukturovaného rozhovoru, jelikož se domnívám, že je tato forma vzhledem k možnostem tématiky nezbytná. Respondentům byl popsán tématický okruh v podobě otázky tak, aby jí zcela porozuměli. Následně dostali prostor, ve kterém sdělili, co si o dané problematice myslí. Současně jsem na jejich odpovědi reagoval a pokládal doplňující otázky, aby byl jejich klíčový názor zcela přesný.

Cílová populace zaujímala ženy i muže ve věku od 18-ti do 35-ti let. Výzkumný vzorek byl rozdělen do strat podle věkových kategorií (18 – 23, 24 – 29, 30 - 35). Pro metodu výběru byl zvolen kvótní výběr, přičemž kvótou byl věk a pohlaví, vždy v poměru 1:1. Do výzkumného šetření bylo zařazeno celkem 6 respondentů, dle kvótního výběru; 3 ženy a 3 muži, a pár na jednu kvótní skupinu. Za důležitý faktor považuji dobrovolnou účast a anonymitu výzkumu (respondentům vždy na začátku připomenuto), jejímž cílem bylo dosáhnout co největší reliability a zároveň poskytnout respondentovi bez obav prostor pro upřímnost.

Struktura rozhovoru byla tématicky rozdělena do 3 kategorií; moderní společnost, partnerské vztahy a závěrečná úvaha. Rozhovory s respondenty byly zapisovány. Před vlastním zpracováním byly všechny záznamy zkontrolovány

z hlediska úplnosti a logické konzistence odpovědí. Následně byly odpovědi pořízeny do elektronické podoby a beze změny aplikovány do výzkumu. Délka rozhovorů trvala v průměru 45 minut, a probíhala v prostředí, které bylo respondentovi příjemné. Šetření proběhlo od 22. března do 26. března 2010.

Základní informace o respondentech:

Kvótní kategorie: **18 – 23 let**
                              Žena, 21 let, zaměstnána
                              Muž, 22 let, student

24 – 29 let
                              Žena, 24 let, studentka
                              Muž, 25 let, student

30 – 35 let
                              Žena, 33 let, zaměstnána
                              Muž, 34 let , podnikatel

3.3 Výsledky šetření

V následujícím textu jsou popsány výpovědi respondentů na oba tématické okruhy (životní styl – předpoklady č. 1. a 2., a partnerství – předpoklad č. 3.). Je potřeba dodat, že výzkumný vzorek je velmi malý, proto výsledky není možné aplikovat na celou populaci.

Žena, 21 let, zaměstnána

Názor nejmladší respondentky na naši společnost je velmi kladný, neboť jí zcela vyhovuje. Svoje zaměstnání považuje za zdroj financí na věci, co se jí líbí. Správný postoj ke stravování pro ni znamená rodinný oběd, u televize nebo internetu čas netráví. Vztah k přírodě má pozitivní, a jako smysl svého života uvedla cestování a celkové užívání si.

Na partnerovi ji nejvíce zajímá jeho charisma a povaha, ovšem není pro něj ochotná se přizpůsobovat. Konfliktní situace s partnerem řeší kompromisem, a nevěru zcela neodpouští. Pocit zamilovanosti se jí vytrácí do půl roku, a když zjistí, že již partnera nemiluje, volí okamžitý rozchod. V závěrečné úvaze zvolila dítě.

Muž, 22 let, student

Tento respondent je celkově s naší společností spokojený. Pracuje proto, aby zabezpečil rodinu. Nakupuje věci čistě konzumního charakteru a vztah ke stravování považuje jen za potřebu. Domnívá se, že na internetu tráví velmi hodně času a jeho vztah k přírodě je neutrální. Necítí potřebu ji vyhledávat.

Partnerky volí podle postavy a povahy. Konfliktní situace s partnerkou řeší kompromisem, přičemž se nenechá omezovat. Ztrátu zamilovanosti cítí do třech měsíců, a pokud má vztah cenu, pokusí se jej oživit. Nevěra je pro něj i smyslnější dotek, pokud k němu dojde, je to neodpuštělné a volí rozchod. Záchrana partnerky je pro něj v úvaze rozhodná.

Žena, 24 let, studentka

Zoufale a vystrašeně, tak vidí naši společnost tato respondentka. Práce pro ni znamenají peníze do budoucna, přičemž jako hlavní smysl života považuje mít šťastnou rodinu. Snaží se dodržovat tradiční způsob stravování, nakupuje (i když to nesnáší) jak konzumní věci, tak utrácí i za kulturní záležitosti. Online je téměř celý den, mimo spánku. Příroda je volbou pro útěk ze společnosti.

Preferuje inteligentní a tolerantní partnery, co mají svůj cíl - pro ně je schopná velkého sebeobětování. Konfliktní situace řeší kompromisem a její zamilovanost se během vztahu nevytrácí ale narůstá. Nevěru řeší podle aktuálních pocitů, ale většinou odpustí a poskytne ještě jednu šanci. V úvaze zvolila partnera.

Muž, 25 let, student

Názor tohoto muže na společnost je neutrální, vývoj chválí ale chybějící respekt v některých oblastech mu vadí. Práce pro něj znamená povinnost, a na internetu i televizi tráví hodně času. Nerad nakupuje, ale přesto utratí dost peněz za konzumní věci. Jeho vztah ke stravování je tradiční, vztah k přírodě je pro útěk od společnosti a smyslem jeho života je žít zdravě.

Partnerky volí, se kterými funguje chemie a zná jejich minulost, přičemž je schopen se pro ně obětovat velkou mírou. Zamilovanost ho opouští do šesti měsíců, a poté hledá cestu, má-li to smysl, jak vztah oživit. V konfliktních situacích většinou ustoupí a nevěru odpustí jen jednou. Řešení úvahy představuje záchrana dítěte.

Žena, 33 let, zaměstnána

Poslední žena má názor na společnost pozitivní. Práce je pro ni nutnost k přežití, u televize nebo na internetu čas netráví. Většinu peněz utratí za umění nebo společnost a ke stravování má rituální postoj. Příroda pro ni znamená klid od společnosti a práce. Jako smysl svého života považuje děti.

Na partnerovi ji nejvíce zajímá jeho povaha. Pro muže, který pak vyhovuje, je schopna velkého sebeobětování. Zamilovanost ztrácí asi do jednoho roku, v případě špatného smyslu vztahu následuje okamžitý rozchod. Konfliktní situace řeší kompromisem a nevěru řeší tolerantně – poskytne podle citu i více jak dvě šance. V závěrečné úvaze zvolila záchranu dítěte.

Muž, 34 let, podnikatel

Nejstarší respondent hodnotí současnou společnost velmi pozitivně. Práci se věnuje kvůli finančnímu ohodnocení, které většinou utratí za automobil nebo jeho komponenty. K jídlu má tradiční postoj, a na internetu a televizi tráví poměrně hodně času. Vztah k přírodě pro něj představuje jen prostor pro relaxaci. Jeho hlavním smyslem života je zabezpečit svoji rodinu.

Jeho potencionální partnerka musí mít v první řadě pěknou postavu a charisma. Pro ni je pak schopen velkého sebeobětování. Zamilovanost ho opouští maximálně do půl roku trvání vztahu. Má-li vztah cenu, pokouší se o oživení. Konfliktní situace jsou řešeny kompromisem a nevěru je schopen podle situace odpustit i více jak dvakrát. Jako řešení závěrečné úvahy zvolil záchranu své partnerky.

3.3 Závěr šetření

Na základě rozhovorů s respondenty, jejímž cílem bylo zmapovat názory na moderní styl života, a jejich následné názory/postoje, které se promítají do jejich partnerského života, nyní budou potvrzeny nebo vyvráceny stanovené předpoklady.

Předpoklad č. 1.

Předpokládám, že polovina respondentů bude preferovat moderní životní styl před tradičním způsobem.

Tento předpoklad byl jednoznačně potvrzen, protože součtem postojů respondentů ve vybraných kategoriích je poměr konzumních názorů vůči nekonzumních (tradičních) přibližně 5:3. Z rozhovoru se domnívám, že i když respondenti znají nekonzumní (tradiční) postoje k životu, a v mnoha ohledech se jich dotýkají nebo by se jim chtěli přiblížit, dávají přednost méně obtížnému, méně striktnímu, volnějšímu přístupu při chování/jednání v moderním světě.

Předpoklad č. 2.

Ženy jsou více závislé na moderním stylu života.

Tento předpoklad nemůže být potvrzen, neboť z názorů respondentů bylo patrné, že celkově více moderní životní styl preferují jednoznačně muži. Podle mého názoru je to způsobeno tím, že respondenti mužského pohlaví mají jednoduše větší/lepší možnosti k využití konzumního stylu života (např. finanční, rodinné, nebo časové možnosti).

Předpoklad č. 3.

Muži milují intenzivněji a krátkodoběji než ženy.

Následující tabulka je sestavena podle ohodnocení přístupu lásky jednotlivých respondentů k předem vybraných okruhů. Podle tohoto ohodnocení, můžeme považovat předpoklad č. 3. za potvrzený, neboť mužské odpovědi byli více orientované na milostný cíl. Z odpovědí vyplývá, že muži dávají větší prostor lásce, přičemž jejich intenzita lásky odpadá mnohem častěji, jak je patrné z výše dotazované otázky: „*Kdy se Vám během vztahu vytrácí pocit zamilovanosti?*“. Z osobního hlediska považuji ale za nutné dodat, že míra významu lásky bude pravděpodobně u žen a mužů na stejné úrovni. Rozdílnost vnímání lásky u mužů a žen při výzkumu příkládám malému výběrovému vzorku. Z odpovědí respondentů bylo patrné, že láska je důležitá (zhruba

na stejné úrovni) pro obě pohlaví, avšak muži milují více v jiných stránkách, stejně tak jako ženy (jako důkaz tohoto jevu považují vyhodnocení závěrečné úvahy).

Úvaha

Tato úvaha přinesla velmi různorodé a zajímavé názory při sebe-obhajobě rozhodnutí každého z respondentů, kde v této mezní situaci působili muži podstatně jistěji než ženy. Dva muži z 1. a 3. sk. by zvolili záchranu partnerky, zbývající muž ze 2. sk. jednoznačně vybral dítě. Nejisté názory žen také nebyly jednostranné. Žena z 2. sk. by pravděpodobně zachránila partnera, zbývající dvě ženy by si vybrali své dítě.

Domnívám se že právě tato úvaha prozrazuje klíčové potvrzení, že ženy milují stejnou měrou, ale projevují ji v jiných oblastech a jinými postoji a aktuálním rozvrstvením.

3.4 Diskuze

Určení hodnotících kritérií pro důležitost pojmů hodnoty lásky komplexně, rozhoduje o celé problematice, neboť každý člověk má pro lásku jiná kritéria. Tato problematika znemožňuje objektivní hodnocení pro odpověď, zda více milují muži nebo ženy.

Za správné řešení koncové problematiky práce je tedy považován nezpochybnitelný smysl partnerské lásky, nikoliv její hodnota. Tato práce spatřuje za významnější konečný cíl lásky, ne však žádnou její dílčí míru nebo prostředky. Nechat se více inspirovat názorem Mahátmy Gándhího, který říká: „Povahu skutku – násilnou či nenásilnou – určuje záměr, který za ním stojí“ (Stern, 2004, p. 100).

Cíl výzkumu nebyl zcela naplněn. Umožnil sice bližší náhled do problematiky posedlosti životním stylem a partnerských vztahů a zodpověděl všechny stanovené otázky, nicméně nezachytil smysl tak vysoké hodnoty lidství, jakou může být partnerská láska. Bylo by přínosné se této tématice věnovat znovu, s více rámcovým pohledem a rozsáhlejším počtem respondentů

4. Závěr

Naše současná společnost se již poměrně značně dotýká idejí globalizace, což se promítá v různých mírách do všech stránek podstaty lidství nevyjímaje partnerskou lásku. Určit hodnotu lásky v moderní společnosti, je velice obtížné, ne-li nemožné, jelikož je nutné vzít v potaz všechny její formy, možnosti a postoje (jako např. otázka věrnosti, obětování, atd.), které se podle názorů respondentů na danou problematiku dají metodicky ohodnotit/změřit, nicméně následná aplikace je obtížná z důvodu nestejnorodosti hodnou u každého člověka, nehledě na pohlaví.

Na základě výběrové literatury a empirického výzkumu, pro který byla požitá kvalitativní technika sběru dat v podobě individuálních strukturovaných rozhovorů, byla zpracována studie zabývající se povahou lidství na začátku 3. tisíciletí. Z důvodu rozmanitosti této tematiky byla vybrána problematika životního stylu ovlivněném globalizací, a jeho následné ovlivnění hodnot v partnerské lásce. Cílem práce bylo zjistit rozdílnosti v hodnotách lásky mezi moderními partnery.

Výběrová literatura i analýza výzkumných dat poukazují na poměrně vysokou závislost moderních lidí na globalizovaném životním stylu, a jeho následné aplikaci v různé míře v oblastech jako např. stravování, volný čas a partnerství. Problematikou partnerství se práce zabývá podrobněji jak v teoretické, tak i praktické části. Hodnota lásky je zde měřena z pohledu kvantity, a je praktickou částí potvrzen teoretické myšlenka, že muži dokážou milovat ve větší míře, avšak krátkodobě oproti ženám, které lásku cítí déle, a tím se rozprostraněná do delšího časového období.

Jsem velmi rád, že mi bylo umožněno se tomuto tématu věnovat. Nejenom tematika partnerství, která je bezpochyby aktuální ale i právě problematika vazeb společnosti komplexně, představuje podle mého názoru velmi důležitou oblast ke zkoumání a dále prezentuje spektrální rozhled studentů *Humanitních studií*.

Domnívám se, že jsem se tohoto úkolu zhosti svědomitě, a pro možnosti vědecké literatury i výzkumu dané tematiky úspěšně.

Soupis bibliografických citací

Prameny

BAGGIO, A. M. *Skrytá tvář; putování konzumní kulturou*. Přel. T. Tatranský. 1. vyd. Praha: Nové město, 1996. ISBN 80-902084-2-8.

BAKALÁŘ, E. *Průvodce rozvodem pro všechny zúčastněné*. neuv. vyd. Praha: Lidové noviny, 1996. ISBN 80-7106-157-3.

BAUDRILLARD, J. *O svádění*. Přel. A. Dvořáčková. neuv.vyd. Olomouc: Votobia, 1996. ISBN 80-71-98-078-1.

BIDDULPH, S. *Deset tajemství lásky*. Přel. H. Loupová. 1.vyd. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-076-3.

BURDA, M. *Žena = láska : ženám pro změnu života, mužům pro pochopení ženy*. neuv. vyd. Praha: Pragma, 1995. ISBN 80-85213-88-5.

CORNEAU, G. *Anatomie lásky : vztahy otec-dcera, matka-syn a jejich vliv na budoucí partnerské vztahy*. Přel. M. Camutaliová. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-398-6.

CRABB, L. *Muž a Žena*. Přel. A. Koželuhová. 1. vyd. Praha: Návrat domů, 1997. ISBN 80-85495-72-4.

DAHLKE, R. *Čím onemocněl svět; moderní mýty ohrožují naši budoucnost*. Přel. J. Pondělíček. 1.vyd. Praha: Ikar, 2004. ISBN 80-249-0380-6

DÄNIKEN, E. von. *Vzpomínky na budoucnost*. Přel. L. Souček. 3. vyd. Praha: Ikar, 2001. ISBN 978-80-242-2159-5.

DE ANGELIS, B. *Barbara odpovídá : 100 nejčastějších otázek o lásce, sexu a partnerství*. Přel. H. Březáková. 1. vyd. Praha: Talpress, 1997. ISBN 80-7197-124-3.

EDWARDSOVÁ, S. *Když muži věří v lásku*. neuv. vyd. Praha: Práh, 1996. ISBN 80-85809-48-6.

FREUD, S. *O člověku a kultuře*. Přel. L. Hošek, J. Pechar. 1. vyd. Praha: Odeon, 1990. ISBN 80-207-0109-5.

FREUD, S. *Vybrané spisy II-III*. Přel. B. Dosužkov, O. Kučera, K. Kopřiva, J. Vácha, J. Pechar, L. Hošek. 2. vyd. Praha: Avicenum, 1993. ISBN 80-201-0224-8.

GIDDENS, A. *Sociologie*. Přel. J. Jeřáb. 1. vyd. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-124-4.

HAUCK, P. *Žárlivost*. Přel. P. Hrubá. 1. vyd. Praha: Talpress, 1996. ISBN 80-7197-021-2.

KARSTEN, H. *Ženy – muži: genderové role, jejich původ a vývoj*. Přel. P. Babka. 1. vyd. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-145-X.

KON, I. S. *Kapitoly z psychologie dospívání*. Přel. M. Polanský. neuv. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986. ISBN neuv.

LEVIS, G. S. *Čtyři lásky*. Přel. E. Hoznauerová. 1. vyd. Praha: Návrat domů, 1997. ISBN 80-85495-56-2.

LIPOVETSKY, G. *Soumrak Povinnosti – Bezbolestná Etika nových demokratických časů*. Přel. M. Pokorný, A. Pokorná. 1. vyd. Praha: Prostor, 1999. ISBN 80-7260-008-7.

MAIOLI, P. *Miluji tě! : kniha o tom, jak vyjádřit lásku*. Přel. D. Vočadlova. 1. vyd. Praha: Nové město, 1998. ISBN 80-86146-02-2

MĚŠKO, D., a kol. *Akademická příručka*. Přel. M. Krčmová. České, upr. vyd. Banská Bystrica: Osveta, 2006. ISBN 80-8063-219-7.

NAKONEČNÝ, M. *Lidské emoce*. 1. vyd. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0763-6.

OTIS – COUR, L. *Rozkoš a láska; Dějiny partnerských vztahů ve středověku*. Přel. K. Novotná. 1.vyd. Praha: Vyšehrad, 2002. ISBN 80-7021-542-9.

PALAHNIUK, CH. *Klub rváčů*. Přel. J. Mand'ák. 2.vyd. Praha: Volvox Globator, 2005. ISBN 80-7207-285-4.

PLZÁK, M. *Dospělým vstup zakázán*. 2. vyd., v nakl. Motto 1., upr. Praha: Motto, 1999. ISBN 80-7246-032-3.

PONDĚLÍČEK, I. *Cesty k sobě i k druhým : kapitoly z praktické psychologie*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1981. ISBN neuv.

PRAVDOVÁ, M. *McDonald's - tak trochu jiná kultura?* 1.vyd. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1178-3.

RIGEL, J. *Osobnost a emocionální problémy*. 2. vyd. Praha: Avicenum, 1981. ISBN neuv.

SCHOPENHAUER, A. *Metafyzika lásky*. Přel. L. Kempný. neuv. vyd. Olomouc: Přátel duchovních nauk, 1992. ISBN 80-901062-1-8.

SCHWANITZ, D. *Muži. Výzkum živočišného druhu*. neuv. vyd. Praha: PROSTOR, 2009. ISBN 978-80-7260-212-4.

SOMMEROVÁ, O. *O čem sní muži*. 1. vyd. Praha: Slávka, 2005. ISBN 80-86631-34-6.

SOMMEROVÁ, O. *O čem sní ženy I*. 2. vyd. Praha: Slávka, 2001. ISBN 80-86631-03-6.

STERN, H. *Mahátma Gándhí; životní zásady*. 1. vyd. Praha: TRITON, 2004. ISBN 80-7254-470-5.

STERN, H. *Mahátma Gándhí, životní zásady*. Přel. K. Bodnárová. 1. vyd. Praha: TRITON s.r.o., 2004. ISBN 80-7254-470-5.

ŠIMEK, J. *Lidské pudy a emoce : jak jim porozumět a jak s nimi žít*. neuv. vyd. Praha: Lidové noviny, 1995. ISBN 80-7106-121-2.

WILLI, J. *Psychologie lásky : osobní rozvoj cestou partnerského vztahu*. Přel. K. a J. Černí. 1. vyd. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7178-982-8.

Sekundární literatura

BEM, S. L. Die Harten und die Zarten. *Psychologie heute* 9, s 54-59.

BĚLOHRADSKÝ, V. (1994) *Hamburger & džíny & demokracie*. Chvála mcdonaldizaci světa. *Respekt*, č. 4, s. 14.

ECO, U. *Skeptikové a těšitelé*. Přel. Z. Frýbort. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1995. ISBN 80-205-0472-9.

FROMM, E.: *Anatomia dell'aggressivita umana*. Milán, 1975.

GOLDBERG, J. *Obcházející strašidlo McDonaldu*. Lidové noviny, 29.8. 2000, s. 11.

GOFFREDO, D. – L.Vantaggio: *Dietro la pubblicità. Guida alla formazione critica dei recettori*. Cinisello Balsamo 1987.

KASTL, P. *Tajemství lásky*. [cit. 25.2.2010]. Url:
<http://www.pavelkastl.cz/tajemstvilasky/index.html>

KELLER, J. *Až na dno blahobytu*. 1. vyd. Brno: Hnutí Duha, 1993.
ISBN 80-903085-7-0.

LIPOVETSKY, G. *Éra prázdnoty : úvahy o současném individualismu*. Přel. H. Beguivinová. 4. vyd. Praha: Prostor, 2008. ISBN 978-80-7260-190-5.

RIESMAN, D. *Osamělý dav*. Přel. neuv. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1968. ISBN neuv.

RITZER, G. *Mcdonaldizace společnosti*. Přel. V. Topilová. 1. vyd. Praha: Academia, 1996. ISBN 80-200-1075-0.

SCHULTZ, Don E. *Moderní reklama – umění zaujmout*. Přel. neuv. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1995. ISBN 80-7169-062-7.

TESTA A. *La parola immaginata*. Parma, 1988.

THOMPSON, J. B. *Média a modernita. Sociální teorie médií*. Přel. J. Jiráček. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-2460-652-6.

WORSLEY, P. *The Three Worlds: Culture and World Development*, London, Weidenfeld and Nicolson, 1984. ISBN neuv.

Elektronické zdroje

www.trimoudreknihy.cz

www.doktorka.cz

www.planovanirodiny.cz

www.babinet.cz

cs.wikiquote.org

Příloha

1) Obraz Angela, Graf von Courten's, *Love and Strength*, nebo známí jako *The goddess Diana with the lion*, 1894. [Cit. 2010-02-23, 0:58]. Dostupné na:

<http://img0.liveinternet.ru/images/attach/c/0//43/561/43561293_Angelo_von_Courten_The_Goddess_Diana_with_a_Lion.jpg>.

